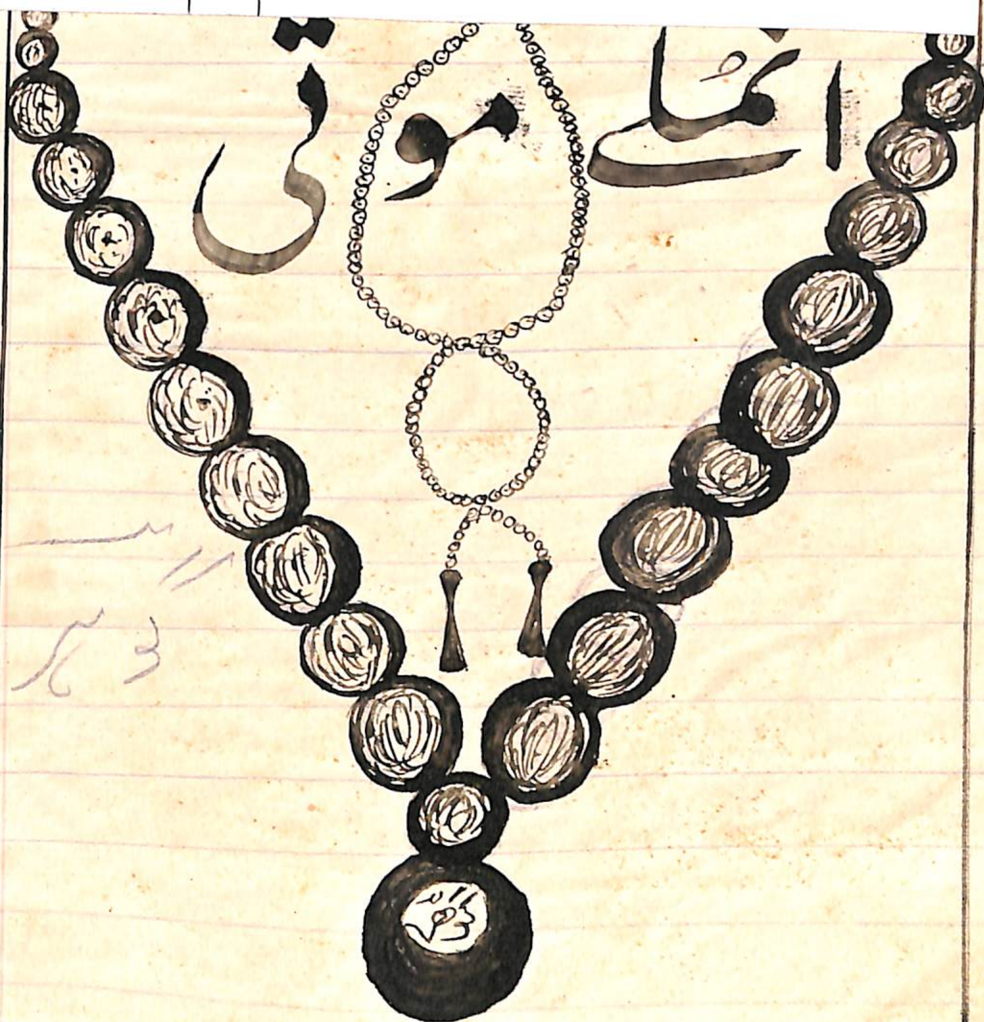
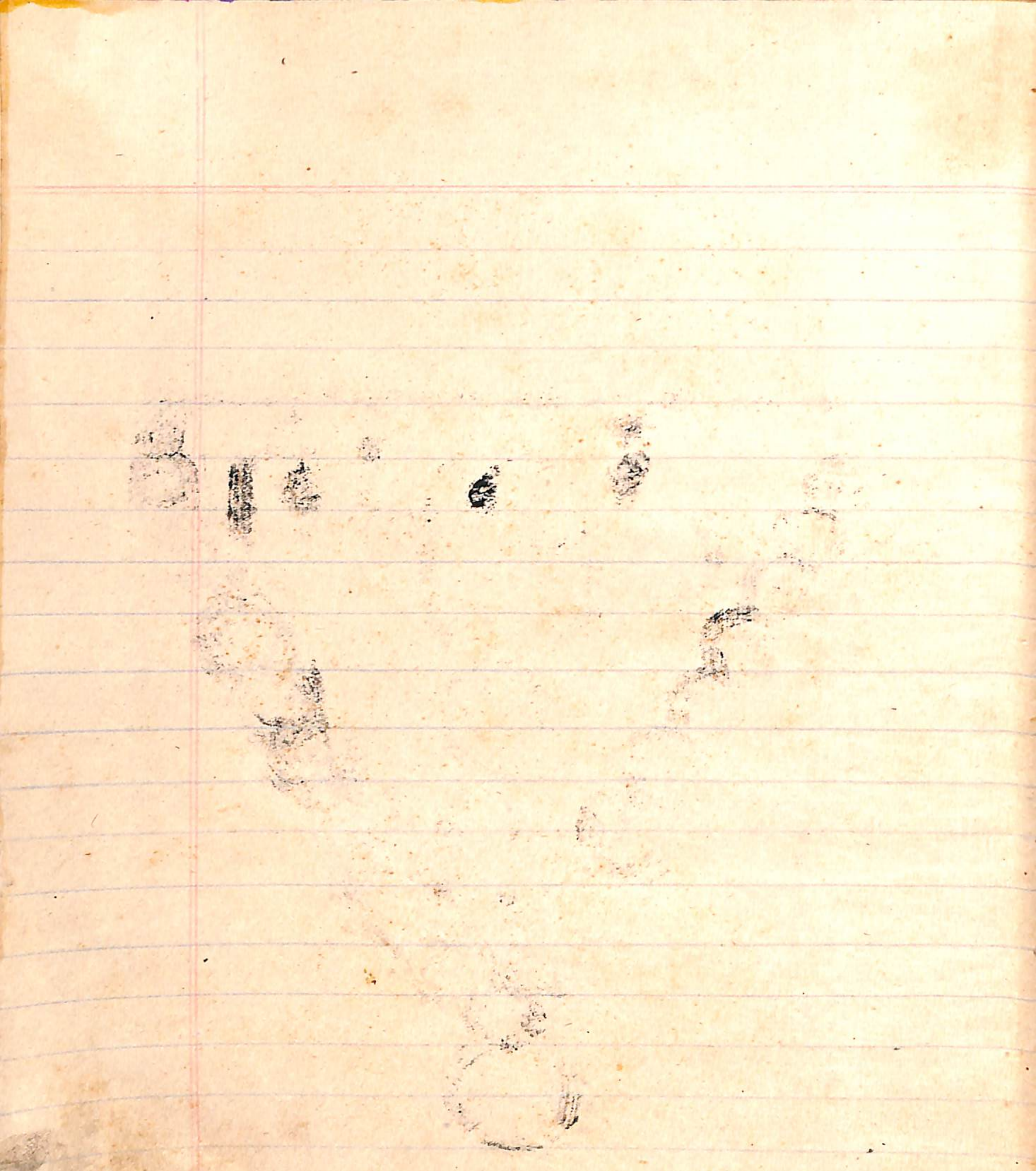

انمولے موتی

پتاجی

پُوجیہ پتاجی! ساری دُنیا اِس چاہ دی دیوانی
رہ جائے نام جگت وِچ جیُوندیاں کوئی یاد سُہانی
مَیں ہاں جیُوندی یاد آپ دی امر میرے ہتھ کانی
میری کوِتا میری تواڈی اِک امِٹ نِشانی

بھیٹا

سوچر دے گئی ساگر سُرتی ڈُبّی مار جھلّے
سُچّے تے انمُلے موتی کڈھے کر کر ہلّے
میں سجناں دی بھینٹا کیتے جو سن میرے پلّے
جے منظور ہووے ایہہ ڈھوآ جاناں بھاگ سولّے

انمُلے موتی

وِچھڑ کے ڈُوح میری ہتھوں، جد ہو وکھ کھلوتی

اگ بِرہ دی نال، بِگھری پریت تیری دُدھ دھوتی

کیتا آ پرکاش اوس وِچ درد تیرے دی جوتی

بن گئے نیناں دے سِپاں وِچ اوہ انمُلے موتی

رب داتا

داتا جو در آوے تیرے سب نوں دیویں داتاں
نہ اُچا نہ نیواں تکیں نہ توں پُچھیں ذاتاں
تیرے لنگر دا ہر ویلے کُھلا رہے دوارا
جنہوں تھوڑ نہ آوے تیرا اوہ اٹُٹ بھنڈارا
بھگت نمکو کجھ نہ تکیں کُھلے ہتھ ورتاویں
پانی اگ وا بھوں پتھر وِچ سب نوں رزق پہنچاویں
سونہ تیرا سب دا سانجھا سانجھے نے چن تارے
اکو جہے اینہاں توں لیندے دُھپ چانن لو سارے
دُنیا نے اکار کمایا توں دن رات بنا کے
سوں جاندے نے کردے کامے سب کم کار مکا کے
جے رہندا دن چڑھیا ایتھے رات کدے نہ آندی
تاں اینہہ لوبھی دُنیا ساری کم کردی مر جاندی
کدے بسنت بہار وساکھی ۔ ہولی کدے دوالی
سردی گرمی برکھا دکھو وکھری رُت وکھالی
دُھپ پیاری لگدی ایتھے آوے جدوں سیالا
رُکھیں کُکھیں لُکدے پھردے آوے جدوں ہنالا
انباں دی رُت کوئل بولے ہر اک دے من بھاوے
اُڈدی پھرے بھنبیری ایتھے جد ساون ماہ آوے

پت جھڑدے وچ جھڑ جاندے نے سارے پت پرانے
پھیر جدوں آجان بہاراں گھاہ پیا ہوجان جانے
سبھے رُت رُت دے میوے نویں سواد دکھاون
پھلواری دے رنگوں رنگیاں اُڈ اُڈ لپٹاں آون
کتے چنبیلی کتے موتیا لپٹ وشنا آوے
جنا کھنا وی ایس بہار دے کلیاں گل وچ پاوے
اپنی شان ودھاوے کدھرے کمیاں دینال پانی
دن نوں ہسے شوخ کھیا رات دی رانی
کدے ہمولے تلیر آون کدے آون مرغائیاں
کدے بلبلاں کوئلاں گاون موراں پیلاں پائیاں
آون پہاڑاں اُتوں اُتھے کونجاں بنھ بنھ ڈاراں
کدے پہاڑاں اُتے ایتھوں شوقی جان ہزاراں
شینہ جنگل دا درجہ لیتا ہتھے زور ودھایا
بکرے نوں کم دلا بنا کے بزدل نام دھرایا
اینیر جے توں چاہویں چڑیاں کولوں باز مراویں
بخشش دیویں کیڑی نوں جے ہاتھی چا پٹکاویں
پارس نوں اوہ جادو دتا لوہا کر دے سونا
پھلاں نوں توں ہاسا دتا بلبل نوں توں رونا

بھمبٹ نُوں تُوں سڑنا دِتّا مچھی نُوں نیر دا، تتّر نا

کسے نُوں رو کے جیونا دسیا کسے نُوں ہس کے جینا

جیون دے پرکاش واسطے بُدھ بدھائی دیوا

نام خماری چاہڑ کسے نُوں کر دِتّا تُوں کھیوا

دے دِتّا تُوں اپنے وٹّوں جو شُتھوں سریا

دُدھ پُت لچھمی دے کے کئی من من سب ہریا

دِل دے شیشے وِچ کسے نُوں اپنا نُور دکھایا

کنگلے دے وِچ جوتی تیری ہر تھاں تیری مایا

جنہاں دے سر دھریا رہندا تیری سر دل اُتّے

اوہناں دے تُوں آپ سوارے ہتھیں کاج وگُتّے

پچ کے دوویں حلیمی کدھرے بھریں کسے وِچ پِیتّا

دے دِتّا تُوں سب کجھ اپیر بیت نہ اپنا دِتّا

دیدے دُنیا نُوں سب دانا بھی ہیں چوہندا ایترا

تیرا سب کجھ جگ دا ہووے پر تُوں ہوویں میرا

میں تے توں

میں تکیا گوہ کر کے۔ ڈٹھا۔ میں وچ میں دا ڈیرا
میں ہی میں تکاں سب گھر وچ ایہہ میرا اوہ میرا
جد میں اس میں نوں وس کیتا کر کے تگڑا جیرا
تد توں ہی توں دسیا مینوں گوہر سب کچھ تیرا

گواہی

تریل دے تبکے۔ دکھ دے پتے۔ ایہہ دنیا دی شاہی
اچے پربت۔ ندیاں نالے۔ اوہدے چاندنے دا راہی
ادھ کھڑیاں کلیاں۔ پھل ہسدے اودے۔ لال۔ کیاہی
تیرا ہی دم بھردے سارے۔ تیری دین گواہی

رنگ

پتا تیرا دے پتہ پتہ جد ڈالی اکھ جھمکے
انا الحق منصور وانگراں آکھ آکھ پھل ملکے
ہر اک پھل دی رنگن اندر تیری رنگن چمکے
ہر دیش رنگ تریل وچ ایسے ہیرے وانگوں دمکے

مہر ا ۔ آ

رُکھ بوٹے پھل پتے تکّے پھل دیکھے کئی ویری
پھلاں اُتے پتیل دے تکے دِسن شان ودھیری
ون سونے پنچھی دیکھے نگہ تھک گئی میری
پر ہیں جو شئے دیکھی - دیکھی مہر اوس تے تیری

دیالتا ۲

ہے اسماناں نالوں اُچی تیری شان اُچیری
لالانبجھ میں جیئوں جیئوں تکاں تیوں تیوں دسے گھنیری
جد میں بے سُدھ ہو سُوں جاواں راکھی کریں توں میری
اوددوں وی نہ وِسریں جد میں بھلا وِسر جاں تیری

اُدارتا

تیرے دارو گھر وچ سائیاں دارو ون سونیں
تُو ہے آدے تنہایا جیہڑا بھر بھر دیویں چھنیں
نہ توں توڑیں آس کسے دی نہ توں ٹھوٹھا بھنیں
جیہڑا کدے نہ منیں تیری توں اسدی وی منیں

آسرا

کس لئی پیا سیں اُتے جے کر توں نہ کرم کماندا
جے نہ ٹٹے پھٹے دل تے ملھم دیا دی لاندا
دُکھی نتھاویں نوں نہ جے توں دے کے شرن بچاندا
پر لو اُستوں لکدی پھردی جو ایتھے ہو جاندا

وٹا

چر تک پیا رہیے دُدھ کھاندے لئی جاندی کھٹیائی
چاندی وی ہو جاندی کالی مٹی وچ لُکائی
ایداں ہی پریتی جیہڑی ملی نال اکھیائی
لگ جاوے گا وٹا اسنوں جے توں اکھ وٹائی

یاد

میں کلا تے کلا تے اپنا کل گوا نہیں سکدا
توں کلے دا کلا ساتھی ساتھ نبھا نہیں سکدا
کوئی غریب کسے نوں اپنا میت بنا نہیں سکدا
مر جاواں گا جیتے کردا یاد بھلا نہیں سکدا

چند

چند چڑھیا کل عالم دیکھے میں دیکھاں مکھ تیرا
میت کے دکھاں لکاں تینوں تک مکنا ایہہ میرا
روس ہنیرے اندر مینوں چانن دسے گھنیرا
دکھاں کھول بہاں تاں دسدا چانن وچ ہنیرا

میرا پریتم

نی سیّو اوہ پریتم میرا کدے ڈیکھیا دسّو
جھلّی ہو کے جھل کھلاڑاں دیکھ دیکھ کے ہسّو
اُجڑی تک کے جھم جھم ہسّو جگ جگ وسّو رسّو
بجھیں کھُلی وِچ کلّی کٹاں کلّی چھڈ نہ نسّو

سُپنے دے وچ چھوہ کے مینوں لا گیا کانبا مٹھا
ایسا مست بنایا اُس نے میں اکھ بھر نہ ڈِٹھا

جد دی ئیں اکھ کھولی ایتھے نظر کتے نہیں آیا
نہ اُس سُپنے دے وچ آ کے مڑ کے گل نال لایا
اِکو واری اُس چھوہ کے مینوں ایسا جادو پایا
بھُلاں کیویں یاد اوس دی لوں لوں دے وچ دھایا

وسدی دسّے وِچ دسّے جھیں وسّے تھویں اُجاڑیں
نہ دریائیں سمندراں سُنیاں سُنیا شکھر پہاڑیں

شہر وِچ میرے شہو دا ڈیرہ تھاہ نہ کوئی لگے
چند سورج وِچ تیج اوس دا جوت رین دن جگے
اگنی دے وچ اوہی تاں ہی بھانبڑ سینے مگے
جتھے جاواں پتہ پچھاواں ذِکر اوس دا اگے

پُرئیں نظریں من دی انگلی ہاری دُنیا ساری
پر نہ جگ تے اکھیں دیکھی صورت کیسی پیاری

اوہ ہراک دا ہراک [illegible] میرا ہرجائی
ٹک ٹک کے تکن بیٹھیاں کھنڈے بھالے گُل لوکائی
بھورا جس دا شیدا اوہ وی اوسے دا شیدائی
واد ٹکیندے نرگس دی ہے اکھ گئی پتھرائی

کلیاں دیوچ چپ اُس ساہدی پھلاں دیوچ ہسّے
کونڈیاں دیوچ چوکھا اوس دی مہک باس وچ وسّے

چکوی وانگوں دین عمر دی کٹاں میں وچ جھورے
چن تکیا نہ گئی اُڈاری رہ گئی وانگ چکورے
جتنوں پچھاں او ہو اگوں جھاڑے پیا ہنورے
گورے دل دے کالے ڈھٹے کالے اُستوں گورے

دل دیوچ پرکاش او سدا ایہہ من جتے میرا
پر جیہڑکاں آسے پاسے چانن وچ ہنیرا

من وچ ہو یا کس کم جو نہ صورت شکل دکھاوے
میرا کاہدا جے ہو میرا میں نوں پیار ستاوے
کرے جو پردا پردا ہے اوہ پر پیا میرے کھاوے
میرا ہے تاں ساہنوں بہہ کے میرا من پرچاوے

دیوے دی جوتی وچ کدھر کدھرے نیں پتنگا
کدھرے پھرے بنا ہسا بن کے کدھرے بن دا گنگا

ایتھے یار ادس دا جیہڑا اُس بھل کھنڈایا
اوہدے گھر جو گیا پیر سونا اوہ وی مُڑ نہیں آیا
روپ رنگ نہ دسے کوئی نہ کجھ حال سُنایا
کی پچھدا تے دس دا کی اے کسے نہیں سمجھایا

کیہڑا دیس گراں ہے کیہڑا کیہڑے شہر وسیندا
کیہو جیہا تے کِنے قد دا کی کھاندا کی پیندا

مُڑ کے جے کوئی آوے اوتھوں پچھاں اُس دا ڈیرا
اُس ماہی دے درشن ہالے من نوں چاؤ گھنیرا
پیر ایہ اسب جگ آکھے کوئی نہ آکھے تیرا
پیر اہنہ کیوں نہ ٹوندا میں تتی ول پھیرا

یُسف وانگ وکیندا ماں دا قیمت ہُندی پلے
وانگ زلیخا دے گھر اوندی چھینڈ کھاگ سوئے

کھڑی کھڑی میں کاگ اُڈاواں نہہ نہہ اونسیاں پاواں
ہے ہیو روپ سُنی دا سجن کدیں پچھان لیاواں
اندر ٹکیا لبھدا نہیں اوہ کِتھوں لدھ لیاواں
دسّو سیّو الیس دِشا وچ کیویں شوہ گل لاواں

جے اوہ کسے دیکھیا ہووے دس نشانی جاوے
مُڑ کے پھیر ملے جے کوئی میرے پاس لیاوے

چھا جاوے غم نال ہنیرا چانن خوشی دکھاوے
ہنیر چھوہ کے درد تیرے تھیں غم چانن ہو جاوے
خوشیاں دے چانن وچ جیہڑی دنیا نظر نہ آوے
غم دے ایس ہنیرے اندر اوہ وی چانن پاوے

صبر

فتح ہووے گی تیری جے ہے ہمت تیرے پلّے
جو ہونا سو ہو کے رہنا ہار ذرا دو پلّے
جد تک دم وچ دم ہے تیرے کیوں کھاندا ایں کھلّے
صبر نام ہے مجبوری دا جتھے پیش نہ چلّے

تقدیر

ڈھنگ نے کرماں دے کرماں دی تیری تصویر ہے
کرم جو کردا چلا جاندا ایں اوہو ویر ہے
جو وی کجھ کردا چلا جاندا ایں توں تدبیر ہے
اس تیری تدبیر دے سٹّے دا ناں تقدیر ہے

غم

نہ توں محل اُسار خوشی وچ غم وچ ڈھانہ ڈھیری
نہ ہے خوشی پڑاؤ تیرا نہ غم منزل تیری
خوشی غمی چھپ چھاں جیون دی نہ کر ہیرا پھیری
عمل کمائے عمل نال ہے تیری شان اُچیری

ورتمان

چھڈ بھوشیہ دا آسرا بھاویں ہے کدا ہی مہان
بھوت دے اس بھوت نے ہونا نہیں ہے ساودھان
اپنے تے رکھ بھروسا تگڑا ہو کے ودھ جوان
عمل کر۔ اُٹھ عمل کر۔ کہندا ہے ایہو ورتمان

اَج

گُونگا تے مجبور نہ بن تُوں تگڑا ہو جا شیرا
پوہ پُھٹی چھپ گئے تارے۔ ہُندا جیہے سویرا
منجا چُک ولیٹ بسترا ہو جا کھڑا دلیرا
چنگا ہے جے چنگا ہووے کل نالوں اج تیرا

ہُن

کل ہے نام کال دا بیبا ذرا پچھان ہُن کر لے
کل کل وچ کئی کال بیت گئے ویلے دی ہُن کر لے
ایہہ ویلا مڑ ہتھ نہیں اونا آکھے دا گُن کر لے
کل کرنا جو اج کر جیہڑا اج کرنا ہُن کر لے

کلّ

جے نہ آپ اُتھلّیں پاسا کِن سکنا تھلّ تیرا
کم ہُندے ول آپے کریاں کم اونا ولّ تیرا
ہتھ تے ہتھ دھر بیٹھ رہیوں تاں وجنا ہیں ٹلّ تیرا
تاں چنگا جے چنگا ہووے اَج نالوں کلّ تیرا

کرتا

کہنے دا کوئی پھل نہ ملدا ایویں اوتھے جاوے
کرنا مہکے نالے اپنا آس پاس مہکاوے
کہنے دی کوئی پچھ نہ ہُندی کرنا شوبھا پاوے
کہنے نالوں کرنا چنگا جیہڑا مان ودھاوے

کہنا - واولینڈی
ول اتے ویل
توں کرہندے مینی
کرنا - مشہور پھل

سنگت

سونے دے پربت تے کِکر کِکر ہی رہ جاوے
کِکر نوں بھاگ جھوں ایہہ سونا رنگ نہ لاوے
پر دُنیا چندن نوں پوجے متھے تلک لگاوے
جس دے پاس کھڑے کِکر چوں مہک چندن دی آوے

دُنیا

بڈھیوں پار - اٹاری - راویوں ہے اک نگر بھارا
سارا نگر نوں نام ہے اُس دا جانے باہرا سارا
ریڈکلف نے پاکستانی حد جدوں سی بدھی
ایہہ نگر شہر جدوں بنیا تد راوی دی کدھی
دھرمسالہ دے بوہڑوں چڑھدے پیا جیہا اک جاوے
سٹھ ستر گز جا کے موڑ اُمڑ اُترول کھاوے
لہنے شاہ دے باغ دی گٹھوں سو گز اُتر جا کے
سُتھریاں والے باغ دے لاگے چڑھدی گٹھ مُکا کے
اُچا ٹبہ تھیہ پرانا کھائی جد دے دوالے
قلعہ پرانا کہندے اُس نوں سارے جانن والے
مہاراجہ رنجیت سنگھ نے آپ اُس نوں بنوایا
گُدلا شیر پنجاب دا اودھے سیر کرن سی آیا
سائیں دے سائے وچ ہوسی اُسدی شان اچیری
اوہ آزاد غلطی دیوں ختم ہویا ڈھے کے ڈھیری

امرتسر دے ضلعے
اجنالے توں ۵ میل

بھتھہ ہو کے وی ہُن تک اپنے نشان تھہانہ دسّے
رسکے ملن پُرانے اوتھے ہُن وی جد مینہ وسّے
جلیاں والے باغ دے اندر جد سی گولی چلّی
اوس قلعے تے سُنی گوکدی اک زنانی جھلّی
اوہدے وین کلیجہ چیرن جیہڑے سن کی بھاخے
باغاں چوں اُٹھ نٹھے پنڈ نوں راکھے جان بچانے
پکّا کہندے لوک اوسنوں جھے جہان نوں آوے
نیویں دل دا بندہ ہُن وی گلّ کرے نہ جاوے
کُجھ دن مگروں اوس قلعے تے رمتا سادھو آیا
اوس نے تا کے کُٹیا اوس وچ آسن رچا لایا
بالناتھ دے چیلے اوتھے ظاہرا گلّ دکھائی
دوروں دوروں آوندے اوتھے روگی لین دوائی
چھاہ ویلے توں سندھیا تیکر لگا رہندا میلا
ترکالاں توں پچھوں سب نوں کڈھ دیوے البیلا
سورج ڈُب جاوے تاں اوہ نہ پھیر ٹھہراوے بلّا
ساری رات تپسیا کردا بیٹھ قلعے تے کلّا
راتیں بھگت پریمی آسرے پاس کدے نہ جاوے
جے کوئی جاوے چُھٹا پھیرے سو سو پیا سُناوے

اِک دِن شامیں سَیر کرن نُوں جا وڑیا وِچ بیلے
اُس دے پِچھے پِچھے ٹُر پئے پنج سَت اُس دے چیلے
سرکڑیاں دے وِچوں لنگھدا میں وی پِچھے دھایا
راوی کنڈھے پَتّن لاگے جا اُنہیں ڈیرا لایا
گیان گوشٹی چھِڑی ہوئی سی میں جا سیس نوایا
ایہہ دُنیا ہے کیسی بابا اِک پرشن اُٹھایا
مینوں تک کے ہس کے بولے سُن او نِکّے بچّیا
ایہہ گُنجھل نہیں کھُلنی تیتھوں توں ہیں عمروں کچّیا
ہتھ جوڑ مَیں کیہا ناتھ جی گُنجھل کھول دِکھاؤ
میری بُدھ مطابق مینوں سار ذرا سمجھاؤ
تدا تھوڑی ہلّاں اُتّے سوامی گُجرمل سن آئے
اوہناں کئی سَت سنگ لگائے کئی اپدیش سنائے
اوہناں اِک سَت سنگ وِچ بیٹھے ایہہ اپدیش سنایا
ایہہ دُنیا ہے جھوٹھی ساری جھوٹھی اِس دی مایا
ایہہ دُکھ دا گھر کنڈیاں دی ہے واٹ ایہدی ساری
سُکھ دا ساہ نہ لیا کسے نے سب دُنیا دُکھیاری
جِس دِن دا ایہہ سُنیا ہے مَیں میرا مَن گھبرایا
ایہہ ساری گل سمجھن دے لئی شرن آپ دی آیا

کھڑ کھڑ بہت سوہنا ہے جی ایہہ گل سُن کے میری
آکھن لگے سُن گوہ کر کے رشنکا میٹاں تیری
نہ ایہہ دُنیا جھوٹھی ساری نہ ایہہ ساری سچی
نہیں اس نوں پکی سمجھاں نہ ہی جانا کچی
جیسا چاہیے بنا لئے اِسنوں بندہ اِس دا سچا
جیسا ہووے سچا ویسی چیز بنے گی سچا
جو سچا ہے اُسنوں ایہہ جگ سارا سچ سنجاپے
جو جھوٹھا ہے اُسنوں ساری دُنیا جھوٹھی جاپے
نہ ایہہ دُکھ دا گھر ہے دُنیا نہ ہے ایہہ سُکھیاری
سُکھی واسطے سُکھ دا دُنیا دُکھی لئی دُکھیاری
نہ ایہہ سوہنی نہ ایہہ کوجھی شیشے وانگ سنجاپے
سوہنا کوجھا اِس دے وچوں اپنا چہرہ جاپے
شیشے دے وچ سوہنی کوجھی صورت اپنی جھانکے
چنگیاں نوں چنگیائیاں سُجھن بُریاں نوں بُرائی
اپنی سمجھ انوسار نے میں ہاں ایہو گل کہہ سکدا
جیسا ہووے کوئی اوہ ہے جگ نوں ویسا تکدا
جو کجھ بھانڈے دے وچ ہووے نکل پوے اوہ آپے
ہر بندے دے اپنے اندر ہا ہیسے اتے دنیا جاپے

گون نُون دی بوری وچوں پُورا کھنڈ لیا وے
بھر کے دی بوتل وچوں گیہڑا شربت کڈھ دکھاوے
تُوں چنگا تاں میں وی تینُوں چنگا دیاں دکھائی
تُوں ہیں بُرا تے تینوں بھاسے میرے وچ برائی
بھیڑے تُوں بھیڑے وچ ہُندی کچھ نہ کچھ چنگیائی
چنگے توں چنگے دے وچ وی دِسدی کجھ برائی
سارے بھلے بُرے نہ سارے سارِیاں میں پائی
بھلی بُری ہے نیت اپنی ایہو اِکّ سچیائی
ویسی ملے مُراد اونہوں نیت کسے دی جیسی
جیسی دُنیا چاہیں اپنی نیت بنا لے ویسی
بھلا بُرا نہ دیکھ کسے نوں تکی جا چنگیائی
لبھ لے جو کجھ لبھے تینوں کسے وچوں وڈیائی
جے تینوں بُرا جاپدا اُس وَل جھات نہ پاویں
جیہڑا تینوں چنگا جاپے اُس تے نیجھ ٹکاویں
بھلے پُرش دی سنگت کر کے اُس توں بھلیائیاں
جتنوں جو جو ہووے پراپت لیندا جا چنگیائیاں
جس بوٹے دے پھل نوں تک کے ہُندا ہے دل ٹھنڈا
تُوں اُس بوٹے نوں پھل لئے چھیڑ نہ اُس دا کنڈا

اجیاں توں اجب لے لے نہ گن اجیاں دے دُکھ ٹھنے

ایہہ دُکھ ٹھنے اجیاں رہنے اجب سدا ہی رہنے

جے آکھا منیں کیتوں اِک تیرے ہتھ گیا آ بھلیا

ہے پیسہ بھر داعی کدھروں پا دھیلہ بھر گلیا

داعی دیکھ ذرا گو بند توں سارا شہد گوائیں

گلے سڑے دو دانے لاہ شہد باقی سارا کھائیں

جے بادام ملے نے تینوں جن کے گریاں کھائے

چھلڑ اُس دے شہد دے بھاویں منجن جاویں بنائے

جے ہے ملی ماکھیو تینوں اپنا ڈھنگ چلائے

بھاویں پائے شہد اوستوں مکھیاں بھاویں لڑائے

جیکر ستہہ گیا جل تینوں تاں اترت دس پاویں

جے مکھیاں لڑ جوا جیوٹیں گا ترڑ پھیں تے کرلاویں

سُکھ دُکھ کٹھے وسّن ایتھے سُکھ لبھے تاں سکھیا

جیہڑا دُکھ سیہڑے ایتھے اوہ ہو جاوے دکھیا

بندہ ہے دنیا دا مالک۔ ایہہ بندے دی بندی

بھاویں ایس توں چنگی کر لئے بھاویں کر لئے مندی

سُکھ وسّن دے ڈھنگ بنائے جے سُکھ وسنا چاہیں

ہاسے لبھ لے دنیا وچوں جے توں ہسنا چاہیں

سچ

جے کر چنگا بننا چاہیں لبھ لویں چنگیائیاں
جیکر سچا بننا چاہیں بھال لویں سچیائیاں
تیرے وس وچ دنیا تیری ہے پر سستسنگی
بھاویں اسنوں مندا کر لے بھاویں کر لے چنگی

بولی

کاں تے کوئل دوویں کالے جانن سب سنساری
روپ رنگ ہے اکو۔ ایہہ بولی نیاری
کاں دے کھروے بولاں کولوں بچ جاندے نر ناری
کوئل مٹھی بولی بولے سب نوں لگے پیاری

بُرا

دوجے دی اکھ دا ککھ تکن ناہوں پہلاں بھائی
کیوں شہتیر اپنی اکھ دا دیہدا نہیں دکھائی
تک لویں گوہ کر کے جے توں اپنے بھیڑ برائی
پھٹ لبھناں تاں نظر تیری وچ برا رہے نہ کائی

دکھ دے ساتھی

پھُل نوں جان سمجھ کے رکھے نال لگائے تن دے
خاری لارے اوس نہ چھے پھُل ہسنے وچ من دے
اسپر دھپ وچ پنگھر پئیاں تُوں تریل دے تُپکے ہُن دے
او کھے ویلے دکھ دے ساتھی مدت کدے نہ بن دے

شیشہ

تُوں کھل جاویں تک کے جنہوں اوہ تک تینوں کھل دا
ہر اکھ وچوں دِس دا پر چھاواں وچ اکھ دے تِل دا
تیرا اپنا دل ہے پیا شیشہ دوجے دل دا
جداں ملیں کسے نوں توں ہے اوہ وی اوداں مل دا

پرکھ

لین نہ اُچی ساہ جو چھیڑ دے اک دوجے دے سایاں
پیر پچھاں نہ پیر تن جیہڑے مڑن پریم دے راہیں
پریت جناں دی پکی ہندی کدھے نہ کڈھن آہیں
دھوں نکلے اگ پکی وچوں پکی وچوں ناہیں

رُباعی —

بندہ

کہا موسیٰ خدا نوں بھیت پچھ دے خدائی دا
اوہ بندہ کون این جنہوں مان تیری آشنائی دا
خدا نے آکھیا موسیٰ میرا بندہ ہے اوہ بندہ
جو کے سکدا ہویا وی نہ لوے بدلہ برائی دا

رُباعیاں

سِکھیا

اِملی دی ڈالی تے اِملی لٹکن وانگ سُہاوے
ایہہ اِملی دی ڈالی تیری وِیندی یاد کراوے
اِس دی لِٹک تے کدرتے والوں آپ جھک ہو جائیے
سِکھیئے اُچّ پریم دی سکھیا جو اِملی سکھلاوے

منگ

جے کدھرے ربّ مِل ڈاہمینوں نے کے پریم ترنگاں
کہندا منگ لے جو منگنا ایں اَد لے ریجھاں سنگاں
تاں میں ہتھ جوڑ کے کہندا ہاں میرے ربّ داتا
منگن توں مینوں گھِرنا دیدے ایہو منگ میں منگاں

مُلّ

دُنیا دی اِس منڈی اندر۔ قیمت اپنی تکّو
نہ شرماؤ جھکو ایتھے نہ اکوّ نہ تھکوّ
کِتاں وی کوئی ملے یا رکھو آپا کدے نہ ویچو
دوجے توں مُلّ لے لئو سمجھو جِس مُلّ وی لے سکّو

برہا

سُکّے بانس دے اندروں آپے نکل اون چنگیاڑے
باہروں کوئی نہ لاوے اُسنوں اگّ اپنی ساڑے
ایسے طرح برہ دی اگنی ساڑ سٹّی جند میری
دے جا درس امرت دا چھٹّا ہاڑا وے من ہاڑے

چانن

برہا ماڑی چڑی ڈال تے بے سُدھ کرے بسیرا
کوئی ہلو نا دیو ہنوں ہُندا دسے سویرا
جاگ پوے تاں خبرے ایسدی قسمت سُتّی
جے برہن نوں ماہی مل جائے ہو جائے دُور ہنیرا

جانی

نی برہن ہباس [illegible] کیوں ہوویں دیوانی
بن وچ کسے نہ ہونی تیری جھانجر نہ گل گانی
پا دی لویں تے ایتھے تیرا مُل کسے نہیں پونا
چل ایتھوں ہیں اوتھے جتھے وسے تیرا جانی

۹
نوں وستاں

ایہہ نوں وستاں دُنیا ساری لوڑ رہی ہے بھاپا

پہلی چیز اوہ جیون جس تے موت نہ مارے چھاپا

دُوجا ایسا جوبن جو نہ جاوے مار چھڑاپا

تیجی چیز جوانی جس دے نال نہ ہووے بڑھاپا

چوتھی ایسی خوشی نہ ہووے جس دے مگر سیاپا

پنجواں اوہ سکھ ہووے نہ جیتھے دُکھ دا ٹاپوڑا پا

چھیواں اوہ دھن جس دے اندر نہ سکے گھاٹا پا

ستواں حُکم اوہ جس دے اگے ہل نہ سکے پاپا

اٹھواں اوہ سنمان جدے توں آدر وارے آپا

ناواں ایسا ٹبر جیہڑا ہووے آپو دھاپا

ایہہ نوں وستاں دُنیا ساری لوڑ رہی ہے بھاپا

مت

کھادے اوہلے سیانی گل دا سواد لیو وچ ڈٹھا

ہووے لکھ نصیحت کوڑی پر پھل رکھدی مٹھا

استری دن

دُنیا دے اِس مندر اندر توُں دیوی دیہہ دُھاری
گھر گھر ہووے پُوجا تیری سارا جگت پُجاری
توں لچھمی ناراین تیرے من وچ پیا ویاپے
سوہگ تیریاں چرناں ہیٹھاں مینوں پیا سنجھاپے
ردھیاں سدھیاں بیٹھے دوار جھسن تیریاں تلیاں
توں ہیں تاں باغاں دے وچ ہسن کھلون کلیاں
کوئلاں تیری نقل اُتارن بولی بول سناون
مور ٹور توں دیکھ دیکھ کے باغیں پیلاں پاون
تیریاں نیناں وچوں مستی لین مرگ مستانے
بلبلاں دی گڑھتی تیتھوں لین اُون پروانے
تیرے متھے دی جوتی توں چند جوتنا وارے
ناگر دیدے تیرے کولوں سکھن مٹک ٹلارے
تیریاں گلھاں اُتے ڈِٹھے ہنجو جدوں دکھائی
قدرت اُس دی نقل اُتاری تریل پھُلاں تے پائی
دُنیا دی پھلواری اندر اِکو پھُل توں تکیں
اِک واری دِل دے کے مُڑ کے کدھرے دے نہ سکیں

ست سنتو کہ صدق ہی تیرے گُن تیری وڈیائی
تیری گودی بیٹھ دھرو نے اُچی پدوی پائی
تیرا روپ ہیں ایہہ صورت ایہہ گورا تن تیرا
تیری پوترتا ہے دیوی روپ شہین تیرا
ریشم مخمل نال ہیں کجھ تیری شان وڈیری
تیری شان بناون والی سوجھ بوجھ ہے تیری
سونے ہیرے نال ہیں کجھ تیرا اُچا پہنا
تیری لاج شرم ہے تیرا اصلی سچا گہنا
جوبن روپ تیرے وچ دا تے جے ہئے جادو بھریا
دیدتا جے اُس نے رج کے جو کجھ اُستوں سریا
سوہنی اتے سُنکھی ہئے جے تینوں اوس بنایا
تاں ہنکار کریں نہ ہئے ایہہ جوبن ڈھلدی چھایا
ڈگ ڈگ پئیں نہ تیرے نکوں ٹھوہیں وانگ گواراں
تیھوں وددھ کے جوبن متیاں ہیں ہور کئی ناراں
تاں کی ہویا جے ہیں تیرا چہرہ مہرہ سوہنا
کی ہویا جے دیوی تیرا روپ نہیں منموہنا
تاں وی اپنی دیہہ نوں بی بی چنتا روگ نہ لاویں
اپنے گُن دے نال روپ توں بہتی سوبھا پاویں

سارے روپ پر بھوویں ویوی ایہہ کاہدا پچھتاوا
اپنے ناواں نوں ہبھی ٹک کے کرلئیں من پرچاوا
آسے پاسے جے گوہ کر کے تکیں ذرا انہاں دن
تیرے ناواں تیں کو ہجیاں دنیا وچ ہزاراں
جے ہئے گل وچ کنگالی تاں وی دل نہ ڈھاویں
نہ اکھاں توں کیریں ہنجو نہ چت جھورا لاویں
کھیراں پوڑے دیکھ کسے دے بنیں نہ موجھاویں
اپنے گھر دی دکھی ہستی سے پدار بنا جاویں
تیتھوں ودھ غریب جگت وچ ہوسن کئی ہزاراں
تیرے بوہے منگن آون کئی بھکھارن ناراں
جس رنگ دے وچ ہوویں تیرا ہسدا ہووے متھا
کوئی کدے نہ دیکھے ویلوی تیرا چہرہ لتھا
ہس مکھ لچھمی اپنے گھر نوں سورگ بنا کے دسے
ہووے جیہڑی کلچھمی اسدے گھر وچ بپتا وسے
کدے کلہنی نار جگت وچ سپنے سکھ نہ پاوے
سورگ جیہے گھر اندر سب دا جیون نرک بناوے
جیکر ہیں توں ور گھر والی اک سہاگن ناری
تیرا پتی دیوتا ہے تیرا ہے تیرا اپر ہم پجاری

تاں توں ہیں وڈ بھاگن جے ہیں پتی دیو من بھانی
گھڑے بھری ہو دیں تھاں وی سمجھاں تینوں رانی
پتی دیوتا دنیا تیری باہر نہ اس توں جاویں
پتی دیو دی دنیا اندر دنیا نویں وساویں
اسدی سیوا کر جا کر کے اس دا من ریجھائیں
اوہ پتر اور دھی تاں اس توں من اچھیا پھل پائیں

دیوی اتے پتر تاں توں لیک نہ کدے لواویں
دہندی دنیا تک دنیا توں پوجا ہی کرواویں

واشنا

وشیاں توں بچ سکیں جنہاں - بچ جاہن کے سیانا
چڑیاں نے چگ کھیت لیا تاں پھر کس کم پچھتانا
توں چوہندا ہیں وشے واشنا دی خاطر مر جانا
پر ... ایہہ وشے واشنا چہندے تینوں مار مکانا

چنگا

جیہڑا دو بے لانح کسے دی بھاویں نھاوے گنگا
اس توں چنگا لانح بچاون والا اک لفنگا
جیہڑے سکھ وچوں دکھ نکلے اوہ وی سکھ ہے پنگا
جس دکھ وچوں سکھ نکلے اوہ دکھ ہے اس سکھ توں چنگا

چنگے نوں جگ چنگا

نِویں ویاہی سوہرے گھروں مُڑ جد پیکے آئی
مُنہ سِر چُم کے ماں رانی نے گھُٹ کلیجے لائی
وسّیت کھوا کے دُدھ پیا کے گوڈے مُڈھ بہایا
پھیر پُچھیا دس جند میری کِہو جیہا ور پایا
سوہرا - سس - جٹھانی - ننداں - دِیور - جیٹھ - پیار دے
نِویں لِویں سمندھی دِھیئے کِہو جیہے نے پیار دے
دھی بولی ماں میں ہی چنگی اِکّو اُتّر میرا
ماں بولی میں پِچھاں بیٹھی سوہرا ٹبّر تیرا
پیئو ہس کھا کے بولی مینوں کاہدی سنگا
مندے لئی ہے دُنیا مندی چنگے نوں جگ چنگا
پیش میرے ہے اُونا ماں جی میرا ہی ورتارا
میں چنگی ہاں تدھے سمجھاں چنگا ٹبّر سارا

دو ویں جھُوٹھے

بندہ دُنیا دے وِچ دھن ٹھیں بڑی پریت دکھاوے
سچی اتے اٹٹ محبت نظر دوہاں دی آوے
جیئوں جیئوں بندہ جھوٹھی دولت پیا بنودا جاوے
تیئوں تیئوں ایہہ دولت بندے نوں جھُوٹھا چُک بناوے

آلس

آلس وِچ ایہدی جاپے دِس دی جان سُکھالی
بالاں وانگر لوری دے دے نیندر اس نے پالی
ٹنک ٹھنک کے ہولی ہولی چلّے چال نرالی
پر ایہہ اینّاں ہولی چلّے پچھڑ لئے اینوں کنگالی

کی کیتا

جیہڑ کرے وِدوان تے اُس کی کم ودیا توں لیتا
اوہ کی دوڑی جیتوں اپنا پاٹا گیا نہ سیتا
اوہ کی سادھو جیتوں سوہ نہ گیا کرودھ دا پیتا
جیہڑا تپی کھما نہیں کردا اُس نے تپ کی کیتا

نیاں

بنا عدل انصاف عدالت ہے اِک ٹھگڑی کانی
وڈھی کھانے حاکم جیہڑے اوہ چوراں دی ڈھانی
جیھتے لونا پئے نیاں لئی پیسہ وانگر پانی
نیاں اوتھے ہو ہی نہیں سکدا ایہہ گل جان سیانی

وڈھی

کِسے لئی پھل مِٹھا اِس دا کِسے واسطے کھٹا
اندر جیہڑا بول رہا ہے اُسنوں لاوے وٹا
دِین دھرم دی ویرن ہے ایہہ ایہہ ہے اِسدا اِٹا
گھتے اکھ نیاں دی اندر ایہہ چٹے دن گھٹا

سچائی

جیکر توں سچ آکھن لگا ہَیں کُجھ کیہندا اکھردا
سچ بولدا پھڑ کیں ٹھِیہریں جھوٹھی شاہدی بھردا
تاں میں ایہہ سچ کیہناں توں ہَیں رب دی ہتک کردا
تینوں رب دا بھے نہیں کوئی توں بندے توں ڈردا

پیسا [illegible]

ایہہ پیسا سنگ مرمر سونا پربت توں منگواوے
اُس سنگ مرمر تے سونے دا مندر چِٹک بنواوے
رب دی پرتما اُس مندر وِچ کر کے قید بہاوے
اِس لئی مینوں پیسا ربّ توں وڈا نظریں آوے

ٹبجو

ٹُبکے وِچ سمندر لکیا جاوے نہ تھاہ پائی
اُس نوں اِس چوں موتی لبھے جس نے ٹُبی لائی
جس ڈوبے نے ساہ لکایا پکی گل ایہہ بھائی
اوہ وی جان تے سکے پر نہیں دس سکدا ڈنگیائی

اتھرو

بن کے درد جدوں دِل پگھرے نین اوسنوں گھولن
اُس پگھرے ہوئے پریم نوں پلکاں ہنجو کہہ کے تولن
ہنجو اوہ رتملے موتی ہنس جنہاں نوں ٹولن
جتھے جیبا گونگی ہو جائے اوتھے اتھرو بولن

پرماتما

ایہہ اک ڈونگھی جیہی بجھارت جنہہ سر کجھ نہ سُجھے
جیہڑا عقل گوا لئے اپنی اوہو اسنوں بُجھے
ایہہ ٹکراں توں بہت ڈونگھا سوچوں بہت پریرا
سمجھ ایس نوں سمجھ نہ سکے عقلوں بہت اچیرا
جنہاں اپنا آپ گوایا اوہناں ایس نوں پایا
جنہاں پایا اوہناں کولوں گیا نہ کجھ سمجھایا
اُس دے اک بھیتی نے دسیا تھوڑا اُس دا پاتا
ایہہ جتنی گل دسی ایدوں ہٹ کے اودے لایا
تینی تینسر گئی گیانی ہر اک نے سمجھایا
اپنی اپنی سمجھ مطابق سمجھ جیہڑی جو آیا
باہر کتے نہ ڈھونڈھو ساڈے پیو نوں وِچ دیاپے
جیہڑا ساڈے اندر وسے دیکھو باہر جاپے
پردے والے گھر دے اندر جویں سُلکھنی ناری
اپنے گھر وچ بیٹھی چک گھنڈ کے وچ ناری
اوس چک دے اولے اُسنوں کوئی تک نہ سکے
ایپر اوہ گھر اندر بیٹھی سب دنیا نوں تکے

ایداں ہی بھگوان اوہ گھٹ اندر بیٹھا تکّے
سب کجھ دیکھے اوہ پر اُسنوں اسی دیکھ نہیں سکّے
جداں اکھ اساڈی دیکھو دیکھے دُنیا ساری
اوہ پر آپ نہ اپنا چہرہ سکّے دیکھ وچاری
اپنا مُونہہ دیکھن لئی پیندا شیشہ دکھنا ساویں
پھر جد تک جی چاہے بندہ دیکھی جاوے بھاویں
کیسے سیانے بندے تائیں خیال ایس دا آیا
اوہ بدھ لڑا کے تُرتی لا کے شیشہ اوس بنایا
ہر بندے دے اندر اُس دا دل شیشہ ہے بھائی
اُسنوں اس چوں سب کجھ دسیا جس نے تُرتی لائی
جیہڑا کھوٹ گوا کے دل دا شیشہ صاف بناوے
ہووے گیان پراپت اُسنوں کھلا درشن پاوے
لیف تبدیلی اتے سرہانہ سب دے نام نیارے
دکھ دکھ کپڑے دکھ دکھ شکلاں دکھو دکھرے سارے
کوئی لمّاں کوئی چوڑا جاپے کوئی وڈا کوئی نکّا
اوہ پر اپنیاں سبھناں اندر رُوں بھریا ہے اکّا
عقل شکل رنگ روپ جگت سبھ اوکھ دکھ جاپے
اوہ پر سبھناں دیوتے اکو ایشور آپ وِیاپے

ماکھیو مکھی پُھل دے وچوں شہد نہ جد تک پاوے
تد تک پُھل دوالے گھمّے لگی رہے۔ شہد پیا وے
جد پُھل چوں رس لبھ پئے اُسنوں پھر نہ رولا پاوے
چُپ کر کے اوہ پُھل دے وچوں رس پیا چوسدی جاوے
مدعا کی اوہ مکھی ہے سی جد تک شہد دی بھالی
تد تک بھوں بھوں کردی اُڈدی پھردی ڈالی ڈالی
ایداں ہی اوہ بندے جیہڑے دھرموں کورے خالی
نے نام دھرم دا پوندے بہتی حال دہائی
جیہڑے لوک دھرم نوں جانن اوہ نہیں شور مچوندے
نہ اوہ ککھو رنڈے پھردے تھاں تھاں نہ اوہ رولا پوندے
پانی دے وچ تردی بیڑی لکھاں پور لنگھاوے
جد بیڑی وچ پانی آ جائے بیڑی ہی ڈُب جاوے
اِس سنسار سمندر دے وچ ایداں ہی سنسار دی
اپنے جیون دی بیڑی نوں جانے اچھے تار دی
جس بندے نے جیون اپنا مایا وچ پھسایا
ڈُب گیا اوہ بیڑا اُس دا پار کسے نہ لایا
جیہڑے دنیا دے وچ رہ کے دُنیا وچ نہیں پھسدے
کنول پُھلاں دے وانگوں اوہ نے پانی اُتے ہسدے

کھنڈ تے ریت ملا کے کوئی کیڑی اگے پاوے
اوہ چھڈ دیوے ریت دے کنکے کھنڈ اوہ چُن چُن کھاوے
ہنس سامنے کچی لسّی رکھے کوئی فیہہ الی
اوہ اُس وچوں دُدھ پی جاوے چھڈ دوے سب پانی

ایداں ہی اِس دُنیا اندر دا نیے بندے سیکھے
نے لیندے نے گُن اوہناں نوں جہڑے دُن جہڑے لبھے
جے اگیا نتا اندر ملدے گیان اوہناں نوں بھاجے
اوہ لیندے گیان اوس وچوں چھڈ اگیا نتا پاسے
بتی جگے پتنگے بھمٹ بھجے دوڑے آندے
بھوں بھوں کے اُس بتی گردے اپنی جان گواندے
اوہ چانن دے بھگت پریمی جد چانن نے پاندے
مر جاندے نے پر نہیں مُڑ کے ونج ہنیرے جاندے
ایداں ہی اوہ ایشور پریمی جو ایشور ول آون
پا کے جوت اگم دا چانن چانن دے ہو جاون
دُنیا دی ہر شے اندر بھیر ہنیرا چھاپے
نہ کوئی بھیج جگت دی رہندی نہ کوئی موہ سنجاپے
ہن ان گِنت سمندر دیو تے لال رتن انمُلے
اوہ کڈھ سکدا ٹبھی لا کے جیس دا ساہ نہ پھلے

جے اکو واری چھپی لکیاں مٹھا رتن ہتھ آوے
اوہ اپنا سینا ہو ٹٹا نہ بیٹھے ہور اگیرے جاوے
ہمت ہار بہے جو ٹٹا بیٹھے جل گیا دادا
سمجھ لوے ہے رتناں توں ہی خالی ساگر سارا
بے شک ساری عمرا بیٹھا اوہ ہوند کھ کر لاوے
بیٹھا رہے کنارے اس دے ہتھ رتن نہ آوے
جیہڑا ہمت کر کے ٹبی اتے ٹبی لاوے
دوجی نہیں تے تیجی واری رتن اوس ہتھ آوے
ایداں ہی جو نشچے رکھ کے برتی اپنی لاون
دھیرے دھیرے بھگتی کر کے درشن پربھو دا پاون
تھوڑا بھجن پربھو دا کر کے جو درشن نہ پاوے
جے نہ ملے بت دتی جھن دوش تاں وی نہ گھبراوے
اپنی لگن ودھاندا جاوے بھگتی ہور کماوے
دھووے وانگ دھرو دے من نوں اچی پدوی پاوے
من نوں پھیرن دوے نہ پریمی پھیری جاوے مالا
اک نہ اک دن ہو جاوے گا اس دے من اجیالا
دھنے دے انگوں نشچے رکھ کے جیہڑا پریم دکھاوے
اوہ پریمی پتھر دے پوجوں ٹھاکر کڈھ بہاوے

من نوں جیہڑا اکاگر کر کے ہر تی اپنی لاوے
اِک پل اک چھن گوہر اُس دا چیت شانتی پاوے

مِتّر

کرتن سدا ان اوگنا ہووے جہان دا مِتّر اسنہ
اوہ کی جانن ذات پات نوں اوہ پالن پریم پیار انہ
مِتّر نا ہے الپی وستو اپنا کرے بگانہ
سچے مِتّر نالوں وڈا کوئی نہیں ہور خزانہ

داتا

داتا اوہ ہے جیہڑا اپنا حق واجبی پاوے
صبر شکر کر کھاوے پیوے دُوجیاں نوں وِچ لیاوے
ہسدا ہسدا ونڈے اُستوں جو کجھ بچے بچاوے
جان لگا سنتوش شانتی نال چھڈ کے جاوے

آچار

سیاناں سیانیاں دی مت اِکو ہر دانا ایہہ کہندا
جس بندے دی دولت ہر جائے تھوڑا اُٹھدا بہندا
دُکھ لگ جاوے جس دی دیہہ نوں اوہ دی کھرڑے سہندا
پر جس دا آچار وگڑ جائے اُس دا کجھ نہیں رہندا

نیچ

اوہ بے دیوتا دوجیاں دے بھلے بچھے جیہڑا آپ نقصان اٹھانودا اے
اپنے بھلے نال دوجے دا بھلا چاہوے اوہ منکھ سدانودا اے
پر اوہ آدمی جیہڑا کہ دوجیاں نوں بلا وجہ نقصان پہنچانودا اے
میں نہیں کہندا ایہہ کتھوں ہے بھر کری دا او ہو جگ تے نیچ کہانودا اے

چنگا

بندہ ودھ ہووے ڈھٹھے دا دواتاں وی ہے اوں جانا چنگا
جس رستے وچ خطرہ ہووے اس راہ توں بچوں جانا چنگا
حال دہائی چکن نالوں چہرے دا جھوں جانا چنگا
مار کے ہے بھج جانا بہتر کھا کے ہے سئوں جانا چنگا

بلا

ڈھٹھے سنت ہنا اگنی آگو پیر ضمیر دا رنگا دہنا کوئی نہیں
کھا کے چھتی پدارتھ میں دیکھ چھڈے صحت بنا سواد غذا کوئی نہیں
بھارا بھار نہیں قرضے توں ودھ کوئی تے کنگالی توں کوڑی دوا کوئی نہیں
دولت نہیں سنتوکھ دے تل کوئی بھیڑی مادوں بھیڑی بلا کوئی نہیں

دفتر

پیو پہلی دے ہتھ لا بچہ آتے پاپاں دا دفتر
دل بھگت دیو وچ ہندا ہے بھگوان دا دفتر
ستونتی دے ست دھرم دے وچ آن دا دفتر
ویہلے دا دماغ ہندا ہے شیطان دا دفتر

غصہ

غصہ وچ چنڈال دا کہن دا نئے ہندا عقل تے اثر تیز نت ایہدا
پتے ہوش حواس دے جھاڑ دیندا ایہیں نہیں دیکھیا روپ لبنت ایہدا
دھرم کرم پت لاج سب کھوہ دیندا اسر ستوا رہندا جس دے نت ایہدا
ہندا آدا ایہدا پاگلپن آتوں تے شرمندگی تے ہندا انت ایہدا

پرکھ

رن دیوچ رن ویر دی پرکھ ہندی ہندی یدھ وچ پرکھ تلوار دی اے
بھکھ وچ سنتوش دی پرکھ ہندی ہندی پرکھ مصیبت وچ یار دی اے
ہے غریبی وچ نوکر دی پرکھ ہندی ہندی جوبن وچ پرکھ ہتھیار دی اے
ہندی دکھ وچ پرکھ سمبندھیاں دی بپتا وچ ہندی پرکھ نار دی اے

قدر

دھن دی قدر غریبی دیوچ ہندی ہندی پیسے دی قدر نادار دی دیوچ
گن دی قدر پردیس دیوچ ہندی بل دی قدر بڑھاپے لاچار دی دیوچ
ہندی قدر میدان وچ حوصلے دی ہندی کم دی قدر بے کار دی دیوچ
دکھاں وچ ہے سکھاں دی قدر ہندی تندرستی دی قدر بیمار دی دیوچ

کیوں لوناایں جیون نوں لیکاں

مٹی ہے ایہہ کایا تیری
ہو جانی مٹی دی ڈھیری
نہ گھر میرا نہ گھر تیرا
چڑیاں دا ہے رین بسیرا
کس تینوں سمجھایا تیرا
جیون ہے ایہہ مٹھیا تیرا
جیون رہناں اکھاناں تک نہیں
منزل تیری مساناں تک نہیں
کس گل نے ہیں ہوکے بھردا
اندر آتما کدے نہ مردا
ایویں ڈر ڈر ماریں چیکاں
کیوں لونا ایں جیون نوں لیکاں

جیون ہے اک سپن ڈرونا
اس ڈر تینوں مار مکونا
ایہہ جگ ہے سپنے دی نیائیں
کنہوں بھردے ٹھائیں ٹھائیں
جو کجھ ایتھے نظریں آوے
بندہ کیویں دھوکھا کھاوے

جے نہیں تاں پھر سمجھدا کیوں ایں
شیشہ سچّا سمجھدا کیوں ایں
مینوں ایہو فکر نا ٹھہر دا
شتّی رُوح ہُندی ہے ٹھُردا
توں کیوں جیوندا ماریں چیکاں
کیوں تونا ایں جیوَن نوں لیکاں

تھوڑا جے بت ڈبدا چڑھدا
چندرماں تت گھٹ دا بڑھدا
دِن نوں جو چھپ جاندے تارے
راتیں جھلمل کردے سارے
بت جھڑ وِچ پھل مرجھا جاندے
چند دناں لئی کُملا جاندے
پھر جدوں آ جان بہاراں
ہُرڑا اودوں مہکن گلزاراں
رُوح نوں موت کدے نہیں آئی
ایہہ ہے اک جیوندی سچیائی
پھر کیوں ڈر ڈر ماریں چیکاں
کیوں تونا ایں جیون نوں لیکاں

کم کرن دی تھاں ہے دُنیا
ہل جل دی ہی تھاں ہے دُنیا
ایہہ ہے اک رن بھوم الٰہی
توں ہیں ایتھے اک سپاہی
جے توں ایس لڑائیوں ڈرنا
تاں ہے مرنوں پہلاں مرنا
اپنی جگہ بنا لے کھڑ کے
جیون نوں جت لے جت لڑ کے
کہہ گئے ایہو گل سیانے
ہمت ہارنا کدے نہ جانے
پھر کیوں ڈر ڈر ماریں چیکاں
کیوں لُٹا ایں جیون لیکاں

جے توں اپنا آپ پچھانیں
جیون لے جائیں اُچ ٹکانیں
وڈیاں دا اتہاس نکالے
جیون نوں آدرش بنا لے
ایتھے اپنا گھر بنا جا
دُنیاں دے لئی پیکھڑ پا جا

تیرے پچھے آون والے

سب دا ہی ہو جان سکھالے

رستے توں منہ موڑ نہ بیٹھیں

ہمت اپنی توڑ نہ بیٹھیں

توں ہیں بکریاں کریں اڈیکاں

کیوں لونا دیں جیون نوں لیکاں

آ ایویں نہ ہو کے بھر توں

بنھ لے لک کجھ ہمت کر توں

سادھن کر کے ہیٹن کری جا

اگے اپنا قدم دھری جا

کسے نتیجے توں نہ ڈر توں

انہونی دا بھے نہ کر توں

کیتے دا پھل لے کے رہنا

کدی نی کجھ لے کے رہنا

ایتھے جیہڑے ہمت کردے

کسے نتیجے توں نہیں ڈردے

توں نبیٹے دیاں کریں اڈیکاں

کیوں لونا دیں جیون نوں لیکاں

جو کچھ ہتھیں گڈھ لویں گا
پکن تے اوہ وڈھ لویں گا
جے نہ کوئی لابھ اٹھاوے
لیں عمرا کم نہ آوے
منکی وچ جو گھڑی گذاری
اُستوں ساری آیو فراری
سمے کولوں کجھ لابھ اٹھائیے
اپنے آپ نوں ٹھیک بنائیے
پل پل بیتی جائے زمانا
سکھ رت لے کجھ بن جاوانا
ویلا کدے نہ کرے اڈیکاں
کیتیوں لوٹا ایں جیون دیاں لیکاں

جیون

تینا موت ترپل لئی ایتھے بھڑنے داناں جیون
تڑ پھن داناں موت سونا جرنے داناں جیون
موت ہے ہتھ تے ہتھ دھر بہنا کرنے داناں جیون
اجس جیون مرنا جس وچ مرنے داناں جیون

کوڑے دے وچ رُلیا ڈٹھا میں اک پھل چپار دا
پتی پتی کھُردوں کھُردوں اُتے چکر ٹکا دا
میں پُچھیا تاں آکھن لگا سُن اوئے میریا یار دا
جمنا کھِڑنا تے کُملانا ایہا جیون سار دا

ویری

ڈالی تے پھُل پھُل کے بیٹھا لے گیا توڑ پھلیرا
رو کے ڈالی پُچھن لگی کِتھے چلیاں شیرا
پھُل کیہا وارہ میری کوئی نہیں نہ وس چلے تیرا
میرا روپ رنگ تے جوبن ویری بنیا میرا

نہیں سکدے

کدے گنگا لی تے دھن دوویں اک تھاں سہہ نہیں سکدے
باپ غریبی کر نہیں سکدی ایہہ گل کہہ نہیں سکدے
لوہا اتے سنتو کھ کدے وی کٹھے رہ نہیں سکدے
جھاڑو سولی دے سجن دا پھُل وی سہہ نہیں سکدے

پرائی آس

چھڈ دے بتی دی پرکرماں او ہ موُرکھ پروانے
تیرے اندر پرکاشاں دے بھرے اٹٹ خزانے
کیوں ہیں دُکھ کے آس کسے دی بنھدا پھردا بانے
چھڈ دے آس پرائی ہو جا اپنے تانے مانے

لوتھ

مِترّاں دے ہتھوں وی جے دُکھی ہیں توں ہویا
مطلب دے یاروں توں سٹّاں کھا کے جے ہیں رویا
رت چوا کے وی جے تیرا ہنجھ ہیں کوئی چویا
میں اک لوتھ کہاں گا تینوں توں جیوندا ہیں ہویا

مزدورنوں

اوئے مزدورا چھڈ دھنیاں دیاں چالاں دیوچ اونا
مار دوے گا تینوں تیرا بھولا ہو کے سونا
تیری ایس سادگی ہیبا تینوں مار مکونا
تیرا دل دِل کاہدا ایہہ ہے دھنیاں لئی کھڈونا

پانڈی

پانڈو یا چھڈ چک کے پنڈاں وی جے جھٹ ٹردا ہیں
ڈیکھ کے چہرے دیاں جھریاں وی جے جھردا ہیں
سہہ کے دھاڑاں وی جے جھرنا انکھ دا بھردا ہیں
کون ہور کہ ہے جو کہہ سکدا ہے توں مردا ہیں

فرق

ہمتی دے باغ وچ پت جھڑ دے کھنڈے وی ہزار
ویہلڑاں دے باغ وچ پت جھڑ دی ڈسے وی بہار
گوڈیاں وچ دے کے سر مزدور روندے زار زار
وچ محلاں دے پریلاں پاؤندے سرمائے دار

مزدور

توڑ کے دل اس دا کیتا جس نے چکنا چور اے
ایس دا دل اُستوں صدقے ہون لئی مجبور اے
اوس دے مکھڑے توں رت دی ڈولھنی منظور اے
اس دا دل مزدور ہے ایسے لئی مزدور اے

تبدیلی

اس خاکی دنیا وچ آ کے خاکی بن گئے نوری
دساں تہاں دی کار رکھا کے پنیدی نہ کوئی پوری
گھر دے سی مزدوری جیہڑے کھاندے سی اوہ چوری
[illegible] دی ہتھن کر کے مزدوری
دکھ نہیں ڈھونڈے [illegible]

مزدور دی دنیا

ہنیں سی قادر نے کوئی اپنی قدرت اجے دکھائی
ہنیں سی ہوش عقل نوں جاے سوجھ بوجھ کوئی آئی
ہنیں سی حسن اجے تک اپنے مکھڑے توں گھنڈ چایا
ہنیں سی عشق اجے تک اپنا دل کدھرے وی لایا
ہنیں سی جمی اگی جاے تک پھلواڑی کوئی
ہنیں سی کھڑیا پھل کوئی جاے بلبل ہنیں سی روئی
ہنیں سی ہوئی ظاہر جاے بتی دی رُشنائی
ہنیں سی اک شمع پروانے آپیں وچ لڑائی
ہنیں سی جاے سونا چاندی ہویا ایتھے ظاہر
ہنیں سی نکلے کاناں وچوں ہیرے لال جواہر
ہنیں سی اجے محبت پچھے ویر کھچیچی وٹی
ہنیں سی ہاسے دی گودی وچ رونے اکھ پٹی
ہنیں سی کسے ہناں ایتھے جاے دوجی بستی
ہنیں سی جاے تیکر ایتھے کھاندی کسے نے بھنچی
ہنیں سی جاے تیک ترپل نے جنہیں کھیڈاں دا دھویا
ہنیں سی دردی اجے تک پیدا دل وچ ہویا
ہنیں سی مذہب اجے تک ڈٹھا نہ دیکھی سی ہانی
ہنیں سی مذہب اجے تک جمے سنے جہان دے بانی

ہنیں سی پن اجے تک ایتھے دیکھن دیوتہ آیا
ہنیں سی جمیا پاپ اجے تک سنیا کتے منایا
~~ہنیں سی خوشی کتے خوشی پھردی نہ غم کتے کھر چھایا~~
ہنیں سی غم دا ڈٹھا کدھرے اجے خوشی پر چھاوراں
ہنیں سی کہ ہنھورے دیکھے جاے لڑداں چاوداں
ہنیں سی دل چیل [illegible] کدھرے دیکھن دیوتہ آیا
ہنیں سی اجے کسے نے جھوردا اپنے من نوں لایا
تاہیئں جد جے تاور اپنی قدرت شبھ جگائی
رچی گئی ۔3۔3 جی آس ڈن رچیا اوس رچائی
ست کھنڈ تے ڈن دیپ پرتھوی اس نے آپ بنائی
بن ٹھاں آکاش کھلارے ہیرے جوت جڑائی
اوس آکاشاں وچ بنائے سورج تے چند تارے
ہتھاں پائی اس تے دھرتی اُتے پربت بھارے
پربت دے سر اُتے اس نے چٹیاں برفاں پائیاں
ڈھال ڈھال کے برفاں اس نے ندیاں پھیر چلائیاں
جے کر کوئی تکھے پہاڑیں اپنی نظر دوڑاوے
بگھر بگھرے چاندی ڈھلدی وگدی نظریں آوے
پربت دے سر اُتے چٹی پگڑی ڈونگ سجائے

چڑھیاں چوٹیاں اُس دی ہک تے چیناں دو اُگّوں جڑیاں
جاپے دنج پوشاکاں ہریاں پا کے پریاں کھڑیاں
بوٹیاں بوٹے اُگھ جھاڑیاں پھل ہوئی دن سونے
پریاں دیاں پوشاکاں دے وچ چمکن ہیرے پنّے
بنھ کھلو رہے پانی اُس نے ساگر کئی بنائے
نہ اوہناں دے کنڈھے لبھن نہ تھاہ ہی تھہ آئے
پانی وچّوں گھڑیال مگرمچھ کچھ سنسار بنائے
وہیل مچھلیاں مچھیاں دن دن سمجھ ذرا نہ آئے
گھونگے سپیاں سنکھ ہزاراں کئی اسفنج اُگائے
پانی دے وچ دھرت کھلاری ٹاپو کئی بنائے
ہر ساگر دی شان نرالا دن دن پانی بھریا
~~[illegible]~~
ماتھا لال تے پیلا پیلا رنگ ہریا
پیلا دیہ اپار اوسدی جاندی ہیں بکھانی
پانی دے وچ دھرت بنائی دھرتی دے وچ پانی
سُتی بنائیاں دھرتاں اُس نے کئی پتال بنائے
جھاڑاں بادل جنگل بیلے بوٹے رکھ اُگائے
دھرتی تے ہر ڈل مخمل ورگے فرش وچھائے
دھرتی دے ہیٹھ ڈھیر ہیرے لعل چھپائے

جیئوں ڈئی ست ناجے آٹے گُنھ کے بھرے بھڑتاں

دیوں اوس ملا کے چگیاں نوں جوتاں سوانیاں دکھاتاں

کوئلہ ڈیہا سونا چاندی سِکّہ قلعی بنائے

کئی دھاتاں دے لُون اوس نے کاناں وِچ چُھپائے

پیتل تانبا جست تے شرمہ ہور انیکاں دھاتاں

گندھک تے پٹرول بنائے ہور انیک سوغاتاں

مٹی دے وی رنگ انیکاں دھرتی وچ بنائے

کئی رنگاں دے پتھر اُس نے پربت وچ جڑائے

کھیڈن دی اُس نے دِتا کیہہ سیانی

گیند وانگراں پانی دے وچ دھرتی اوس رکھائی

نہ پانی وچ گل دی دیکھی نہ ڈُلّی گنڈا کھریا

ہکی مٹی وچ دب جانے کی اُس جادو بھریا

ہر کینکے وچ قدرت اُس دی ٹکیا جوڑا جوڑا

دُنیا دے وچ سونا چمکے کلر دے وچ شورا

ایہہ کجھ وچ کے پھیر اوس نے رچنا نویں رچائی

گھبرو اک بنایا اُس نے اک مٹیار بنائی

اوہناں دوہاں مل کے اپنی رچنا نویں رچائی

ٹُردِھیاں [illegible] ٹبر جِن نے اپنی کھیڈ بنائی

جیوں جیوں ودھدا گیا قبیلہ ٹکڑاں ودھیاں گئیاں
جیوں جیوں چلیا دماغ کھوجدا جیوں جیوں لوڑاں پئیاں
پتھر چوں اگ کڈھی انہاں مٹی دا توا بنایا
سبزی لئی اُبال اونہاں نے اپنا جھٹ ٹپایا
پتے چھلڑ رکھاں دے کھلیں دی تھاں پا لئیاں
بانساں اُتے پتے پا کے جھگیاں جھٹ بنائیاں
ڈنگر رگڑ پتھر تے پتھر چمک ہتھیار بنائے
اپنے سکھ آرام دے واسطے کئی ڈھنگ رچائے
بھلے بھدے آخر اونہاں دھاتاں وی لبھ لئیاں
پھر دھاتاں دے سند بنا لئے جیوں جیوں لوڑاں پئیاں
پھر اونہاں نے وِن سونے ان اناج اگائے
جتنا جیا اُتنا سکھیا آپ دماغ لڑائے
اپنے کوٹھے آپ بنا کے تھاں تھاں پنڈ وسائے
گائیاں بلد تے گھوڑے کھوتے وس وچ لیائے
آپس وچ کم ونڈ لئے سارے کر کے سانجھ بھیال
کوئی گھمیار کوئی جنیا درزی کوئی ہالی کوئی پالی
اکو ذات تے اکو ٹبر وکھ وکھ کسب سنبھالے
کسباں توں تے ذات بنا کے بہہ گئے کسباں والے

جس لوہے دے سنہہ بنائے اوکھا لہار سدایا
جس مٹی دے بھانڈے گھڑ لئے اوہ گھمیار کہایا
بن گئے اوہ ہنر کماں جنہاں نے لکڑی دا کم کیتا
اُسنوں آکھن لگ پئے تیلی جس کولہو لا لیتا
راج [illegible] ایتھے جیہڑے لگ پئے کرن اُساری
رنگ بہار جنہاں ہتھ آیا بن گئے اوہ بیوپاری
گہنے گھڑنے سکھ لئے جنہاں اوہ بن گئے سنیارے
وڈی جگتی جنہاں جمع کردے سارے
اوہ دھرتی دا مالک بنیا جس اتھے ہل واہیا
کپڑے اُنن پیا لگ جیہڑا اُسنوں کہن جلاہا
قدعا گل کی ہر بندے نے اپنی کار چلائی
سبھ توں پہلے بندے اپنی دنیا آپ بنائی
نہ آقا نہ نوکراں کوئی نہ ڈٹھا نہ ساڈا
سبھ ہرا دور تے مالک ہے جے نہ تکڑا نہ ماڑا
پہلے بندے اپنے سر تے آپ نوکری چاہی
کیتی آپ مجبوری اپنی اپنی شان ودھائی
اپنے ڈھڈ دے جھگیاں توں اُس خود ہر دوری دسی
لکھاں ماتن بنائے اودہناں تاں ایہہ دنیا وسی

رنج ہے نظر آندی . جیہڑی مزدوراں دی دنیا
پہلے دن توں ہے رنج تبکر مزدوراں دی دنیا
اپنے کسب تے اپنے گن دی قیمت منگن پوری
کیہا وڈا کیہا نکا ایتھے سب کردے مزدوری
جس ذات لکی رب آکھدے مزدوراں وچ وسے
ایہہ ہیسے تاں سمجھو مالک سارے جگ دا ہے
ایہہ دنیا ہے اک کرخانہ مزدوراں دی وستی
جو سمجھے مزدور آپ نوں اوہ پوجن دی ہستی
جو بن بن کے دساں تہاں دی کر کے کار کماوے
حق حلال کمائی اس دی اوہ اپنا حق کھاوے
سی پہلا مزدور جگت وچ انس جدی ایہہ پیاری
اس گھر کے مزدور جا پیدی مینوں خلقت ساری

پرشادھ

پھل دینا کے اپنا سینہ بنن کیسے دی مالا
اپنا آپ ساڑ کے دتی کردی گھر اجیالا
دسدا نہیں کوئی بھیوے ناداں وددھ پرشادھ والا
دوجے دراں روشن کردا اپنا منہ سرکالا

ہمت

اِلّ تے باز شکل وچ اکو فرق نظر نہ آوے
پر جد لڑن آتے اُڈاری ہمت آپ کھل جاوے
اِلّ دا کوڈی مُل نہیں پیندا باز سیاں مُل پاوے
اِکو شکل دوہاں دی اسیر ہمت مُل پواوے

سہاگا

بھاگاں بھریا بھارت گورے کر گئے ابھاگا
پھیر دوں پھیر دوں ہو گئی حالت توڑ گئے بنے دھاگا
ویر ویر ہن رو نگے تکدے رہ گئے دیسا لٹا ٹھگا
ٹوٹے ٹوٹے ہو گئی سونا پا گئے جیہا سہاگا

پچھمی سبھتا

سمجھ لیا توں کندن جس نوں ایہہ کھوٹے دے کارے
اِس دی گھاڑ گھڑنی ہے جھاں کاریگر سنواوے
بچ بیا توں ویکھ جھاں دی چمک دمک لشکارے
ہے تر پیٹے دی ورت سیانی **شراب** نگ تھوبھے نے سارے
کر لئے داس شراب جد دے وچ بدھی بس کھلوئے
وگڑے صحت گھٹے دھن آئیو جگ دی ہوئے ہوئے
ایس شراب پیالے اندر جتنے بندے ڈبے
اتنے بندے وچ سمندر غرق نہ اج تک ہوئے

سادھو

دُنیا دے دروازے وچوں جو لنگھیا سو جھک کے
عالم دے شہزادے ایتھے جھوں ہو گئے سُک کے
نہ کوئی ایتھے آکڑ کے اوندا نہ کوئی جاندا اکڑ کے
ہتھاں وچ لیاوے جیون-جوت لے جاوے ڈھک کے
ایہہ ڈٹھا ہے دوجے دا حق کھا جاندے نے ٹھگ کے
ایہہ ایسا اک نہ ڈٹھا آپے چھپے جھک کے
اپنا پینڈا مکا کے جاندے جاون والے مُک کے
بے ارمان جدا ساہ ٹٹے منزل نیڑے ڈھک کے
نہ کوئی ایتھے رہے ٹھاکیا نہ کوئی بہندا تھک کے
نہ کوئی پھیرے آون لگا نہ کوئی جاندا رُک کے
جیون چور آ کھڑدے دیندا تیراں وانگوں مُک کے
توں کی سادھو سداویں جیہڑا بیٹھ رہا ہیں لُک کے

عمر

جیوں جیوں ایہہ دن گھٹدا جاوے جیوں جیوں وقت وہاوے
گذرے رات چڑھے دن مُڑ کے رات پھیر مُنہ آوے
جیوں جیوں بیتی جان مہینے تیوں تیوں سال بتاوے
ایداں عمر ودھے ایہہ جیوں جیوں زندگی گھٹدی جاوے

ڈھنگ

اس دنیا چوں مجھک لبھدا پئی ڈھنگ انہاں ٹُر میرا
اگلی دنیا وچ جُھّلا کرا ہے ماں تیرا ایہ پیرا
توں لبھیا اپنا میں دنیا دیکھداں کے جیہڑا
میں کہیں ٹھہراں دوستوں جو ہے ڈھنگ ملن والا تیرا

اپنے آپ

اپنے نال بنداں ہے کر دا جیہڑا اینیاں کماوے
پیار کسے دے نال کرے جو آپ پیار کراوے
جو ہمدردی کرے کسے دی اوہ ہمدرد بناوے
ترس کسے تے کھاوے جیہڑا اپنے آپ تے کھاوے

وس کرنا منتر

وہماں دے اس ساگر اندر اویں نہ ڈبّ تر توں
جادو ٹونے دھاگے جنتر نال نہ ڈبے بھر توں
جے ہے وس پیا توں کرنا سوچاں وچ نہ مر توں
نے سبھ تے وس کرنا منتر دعا پیا کہے سو کر توں

روگ اداس تیرے نے جیہڑے کر دیاں اثر دواواں
تنگ آکے جی چاہے تیرا کجھ کھا کے مر جاواں
نہ تنگ ہو نہ کر جی ہولا میں تینوں سمجھاواں
کسے اناتھ غریب دکھی توں لے کے دلی دعاواں

دیش پیار

یوسف تخت مصر دا پایا ملیا تاج امیری
کیتا رب پیغمبر اسنوں بخشی میری پیری
کیہا زلیخا نوں اس روکے نال مرادی دلگیری
لکھ چنگی سی ایس رتبے توں وچ کنعان فقیری

پاری

وچھڑے باغوں پردیسوں پنجرے پئی وچاری
چھلی مار بہرے دی بلبل بھکھی پیاسی سہاری
نوں کچھ ترٹ پیسے جان نہ گواتی کہہ بھکی مردی واری
جیہڑا موت قبول لے اندر دے اوہ سوہنے ہتیں پاری

تانگ

آ ما جھوڑ کے چھکاں آوں ڈوبے کانگ بیڑے
تد میرے سینے نوں چڑ کے تیری تانگ ودھیرے
اودن اونسیاں پا پا ہاریا لوٹے گھس جان میرے
تینوں چت نہ چیتا میرا میں دردہ کان تیرے

وطن

وگ میریاں دے نال نیکی ڈیرون ہے مار دی
تیرہ ہے تلوار توں تلوار آج آ چار دی
جے توں کر احسان سکناں دوڑ ہیں تلوار دی
توں ملی ہیں جے بے شکتی پاسں تیرے پیار دی

زندگی

ایہہ زندگی ہے کھری سوہنیوں موتی نالوں سچی
وادھے گھاٹے دے جھگڑاں توں جاپے مینوں اچی
لمیں ڈونگھ ایہیں دی نہ پا نال موت دے بیچا
توں دن رات دے پھیتے دے نال نہ کر ایس دا میچا
جان سمجھ توں ایس نوں ایہہ ہے جان تیری دی جانی
جے نہ چنتا کریں ایہیں نوں چڑھدی رہے جوانی
تیری دنیا وسیں وچ تیرے ایہہ ہے اک سچیائی
سب توں پہلے ہندے اپنی دنیا آپ بنائی
جے توں ہاں دا رنگ توں اپنی ہمت قدر بچھانی
تاں ہر بت توں ریت بنا کے کڈھ لویں گا پانی
جے کر ایس نوں گھٹی رکھیں نالی وانگ سنبھالے
کھلا چھڈ دویں تاں جیون اک سمندر جاپے
مٹی دے پتلے وچ جیون جاپے ڈریا ڈریا
پر ہے جہنا فتح کرن دا جادو اسو وچ بھریا
وانگ بلبلے دے جیں توں ایس ساگر وچ دکھائی
بلبلیا ہو ملگیا تیری لہراں نال لڑائی
پانی ہو جاویں گا جے نہ ڈٹ لہراں وچ لڑیا
جھکی پھرن گئیاں سر لہراں رہیوں ذرا جے اڑیا

کیا رہیوں جدوں تک توں ایں اک مٹی دی ڈھیلی
ہن دی گلیوں ہن دی گھڑیوں ورم تیرا ہے بیلی
پٹ پگیروں تاں ونگ گھڑے دے لا جاویں گا تاری
کھار ہیا سکے گا پیتوں ساگر دا جل کھاری
صدقے ہون لئی ہیچ آ توں جے جل توڑ پچھے تیرا
تاں نیر دانے دے رنگوں اپنا کر ڈرا کر کے جیرا
توں آ چار اپنے دا جادو چن شعور تے پائے
تادے نال مڑا کے اکھاں اپنا یار بنائے
تادے یار بنا کے ہو جا آکاشاں دا بھیتی
اس توں اگے دنیا تیری سمجھ لئیں نہ اپتی
ہمت ہار بہیں نہ تک کے اس دنیا دے کوٹ
ایہہ تاں دے بچے جنا تیرے پیچھے دھرن دے اوٹ
چن دی دنیا توں تک اپنا آپ آچار دکھاوے
شعور نے دی دنیا وچ اپنا تیج ذرا چمکاوے
اپنے جیون دا بل کجھ بلیا ہر گٹ کر کے
مٹی دے ایس پتلے اندر آیا جو تیا کبھرلے
ڈھڈی دنیا توں کی [illegible] تیری لئیں جو انی جلا
سماڈ سواہ کر دھرت پران پھوکی آکاشی پرانے

ذمیں آکاش تے زباں دھرتاں ذمیں جہان وسنائے
کر ہمت ہو تگڑا اپنی دنیا آپ بنائے
توں چاہیں تاں ہو نہیں سکدا کدے فنا آتما تیرا
کھاوے موت آپ بچے اِستوں امر آتما تیرا
نہ ہتھیار وار کر سکے اگ جال نہ سکے
پانی ڈوب نہ سکے اِسنوں برف گال نہ سکے
میں تے چند سورج تارے ایتھے ڈھیر تردے
مرے ہوئے وی سپنے دے وچ دیکھے گلاں کردے
مرن والے وی میں اِس گل دی دیکھے حامی بھردے
اکھاں توں ہو اوہلے جاندے انج کدے نہ مردے
پھلاں دے بی مٹی ہیٹھاں دابھکھن بسل پیرن
مر کے وی اوہ جیون دے لئی پئے اتاول بھیتون
ایتھے قبروں پھل بن نکلن مڑ کے پھل سدیون
میتوں موت وچوں وی دیندا دسے ہیں جیون
للہ کے وچین پیراں نے کیہڑے ذمیں پنشاکی سماوے
ایدوں ہی ایہہ آتما تن چولا بدلاوے
سورگ نرک اِس دنیا دے وچ عمل تیرے غیمالی
نیکی توں توں سورگ سمجھ لے نرک جان برائی

نرک سورگ ہے جیون تیرے عملاں سیتی تیرا
تیرے اپنے وس وچ بیبا نرک سورگ ہے تیرا
دل چھڈ نہ [illegible] ہے پل پل دا نال جیون
جو نہ خوف کسے توں کھاوندا اوہو شیر سدیون
ہار نہ ہووے اوہ جیون اپنا جیہڑا ہمت ہارے
ہویا سمجھ اوس نوں ایتھے جیہڑا ہیر پیارے
جیہڑا ایتھے نال مصیبت کرے ٹاکرا پیارے
جت اوہدی ہندی اوڑک اپنا تن من وارے
جو ہیں بیبا دیو جیہڑے ٹوندے اپنے چت اداسی
دو نیاں دے ہتھاں چوں جو ہندی بیبا آپ خلاصی
ہتھ تے ہتھ دھر بیٹھن نالوں کجھ کر جانا چنگا
ذلت تے بدنامی نالوں ہے مر جانا چنگا
تیلا بن کے کیوں کھاندا ایں لہراں کولوں تھپیڑے
عمل کمائے ہوندے آخر عملاں اتے نبیڑے
عملاں دا ہے جیون تیرا عملاں نے کم آونا
ستا رہیوں جے ایتھے تاں توں پرلوک تیکر سونا
عمل اکھنڈ - اڈلا شیہ - اک بے غرض پریتی
اِس جیون نوں جتن والی ایہو سبھی ریتی

آسا

جے نہیں ماتا نال محبت گودی وچ بٹھایا
جے نہیں بچپن وچ پِتا نے نال پیار بُلایا
جے نہیں جیب تیری نے سکھی بیبا مٹھی بولی
جے کر اپنی رسنا اندر توں مٹھاس نہیں گھولی
جے نہیں گھنڈی پھٹن اُتے بنی آواز سریلی
بیٹھی دے وچ گا نہیں سکدی جے کر رگ پھر تیلی
سولاں سالاں تیکر جے نہیں نیناں مستی چھائی
جیکر ایس عمر تک توں نہیں کوئی ودیا پائی
بنیا نہیں اٹھاراں سالاں تیکر جے توں سوہنا
بِگڑ گئے ایہہ روپ تیرا جے بنیا نہیں منموہنا
جے بس بھناں ہوکے تیرے چہرے روپ نہ آیا
جے پھٹی داڑھی تیری جوبن تیرا گوایا
جے نہیں ویہاں ورہیاں تیکر روپ جوانی آئی
ایس عمر تک جے نہیں تیرے جوبن سوبھا پائی
پنجیاں سالاں تیکر جے نہیں رہ سکیا برہمچاری
سینے وچ [illegible] اکڑ ساں دل لوندا چیت اُڈاری
تیہاں ورہیاں تیکر جے توں بنیا نہیں بلونتا
کسے طرح دی آ[illegible] سکی جے سر پیر دے وچ سنتا

نبیتی سالاں تیکر جے ہیں کھٹی کجھ وڈیائی
چال منان ہو کے دی جے سکنی ہیں دانائی
جے چینتالی سال عمر دے ڈنگراں وانگ منگی
تاں سمجھاں گا میں سر تیرے دھیے ڈھولے آئے
جے ہے عمر پنجاہ سالاں دی ہو گئی تیری جینا
جیکر ہیں دھروڑا جے وی کسے طرح توں بینا
جے پچونجا سال اجے تک عمر تیری ہے بیتی
جے سنتاں تیری نے پتری قدر ہیں کجھ کیتی
جے ہیں سٹھ سال تک تینوں یاد پربھو دی آئی
پینٹھ سال تک نیکی دی ہیں جے کوئی کار کمائی
ستر سالاں تک ہیں جے کوئی پتر دھی ویاہیا
دوہتا پوتا ہیں پچھتراں سالاں تیک کھڈایا
اسیاں سالاں تک ہیں بچیا ایہہ آپ چ پینا
ہیں پچاسی سالیں ہو یا پتیاں دے وچ بہنا
نبیاں سالاں تیکر جے ہیں چیت شانتی ... ی
سو سالاں دا ہو کے جے ہیں اجے جھگڑا لاں
تاں وی جا سمجھیں قسمت تیری ... ہو گئی پاسا
ایہہ ہے تیری ہور کتائی ہیں ... ذرہ جھوٹھ آسا

پریم

پریم لئی ہے آپ پربھو نے ایہہ سنسار بنایا
ہے ایہہ پریم سورگ دا رستہ ویداں دے وچ آکھیا
دوجا نام منکھتا دنیا ایس پریم دکھایا
پریم پربھو ہے جس نے کیتا پریم اوس پربھ پایا
گھرنا کم شیطاناں دا ہے اِس دنیا وچ بھائی
کھیماں منکھاں دی ہے وادی جو ہٹھ نہ اِس وچ ورائی
جنوں کہن محبت دی ایہہ ہے اک سچیائی
ایہہ تاں دیوتیاں دا گن ہے دنیا دی رشنائی
جنوں ہووے عشق اوہی آسنوں رب دیاں رکھاں
دھن نے اوہ جو ایہہ چنگیاڑے رب دکھدے وچ ککھاں
اِس منزل کوئی ور لا پہنچے راہ وچ رہ گئے لکھاں
اکھاں دے وچ حبیب ایس دی دل وچ اسدیاں اکھاں
پریم ویلا نہ ہووے جیہڑا اساہ پریم دی پاوے
ٹھنڈی اگ نہ ہووے اس دی نہ ایہہ اوتر جاوے
گھوجا توں وده پریم بھاوے ہی سدا پربھو نوں بھاوے
ہے اوہ پریم پوتر جو نہ کدے حبیب تے آوے
جیہڑا پریمی پریم اپنے نوں دکھدا تاں جانے
اوہ ہے سچا پریمی جگ وچ اوہ پریم پچھانے

جیہڑا تھاں تھاں کرے محبت تھاں تھاں تن دا تانے
ودا ودا جو پریم کرے اوہ پریم کرن نہ جانے
پریم دیوتا بالک تڑھی دنیا دار سداوے
سورگ اتے سنسار ایسدے قبضے نظریں آوے
دل نوں سمجھ کھڈونا کھیڈے اپنا من پرچاوے
کر لئے وس وچ جد ب ذرا کدھرے بندے توں اڈ جاوے
جیہڑی پریت زمانے دے وچ ہے کرتوتوں کوری
اوس پریت نوں سب توں وڈی سمجھاں میں کمزوری
ہے اس دنیا دے وچ اک گل سمجھن والی یارا
نفس پرستی اتے پریم وچ فرق بڑا ہے بھارا
پاک محبت والے اس نوں جنت دا دروازہ جانن
ہینے وہیہ پریم سورگ دا گو ایہہ دنیا دا چانن
جیہڑا من دے نین اگھاڑے دیکھ ایس نوں سکے
اپنے پریمی نوں ایہہ اپنے دل دے راہیں تکے
اوہو بندے پریم جگت وچ جاپن مینوں دانے
جیہڑے آپ پریم دے اندر ہو گئے نے دیوانے
اوہو لعل پریمی جیہڑا ایہہ گل ہے کہہ سکدا
مستیاں جاگدیاں ہر ویلے میں تھاں تینوں تک دا

موت دی آواز

ٹھکاں دے نال آوے ہولی جاوے پولے پولے
اس تیرے ساہ اندر تیرا ساہ پیا ساہ ورولے
نبض توں جس نوں جیون سمجھیں جیون تیرا ڈولے
تیرے دل دی دھڑکن اندر موت تیری آپ بولے

چتاونی

موت ہمیشہ چیتے رکھو مرنا نہ وسرا دُ
سکھ دکھ نوں بھل جاؤ بھاویں موت نہ کدے بھلاؤ
پر بھل کے دی مرن دی اچھیا کدے نہ کرو گھبراؤ
تیرے پور جیو تے جی کے کجھ نیکی کر جاؤ

پرت لئی گھر آوے ڈھنڈوں **سواگت** کر کے بیندے میرا
ساک سین سمبندھی متر پون دوالے گھیرا
ایداں ہی پرلوک وچ جد توں جاویں گا سویرا
تیرے ہی شبھ کرم کرن گے آپ سواگت تیرا

دکھ

دکھ دکھیاں نوں چھاں دیون لئی سر تے دھپ سہارے
دکھیاں دی ایہہ خوشی واسطے آپ جھل دا آرے
جیوں جیوں پھل لگدے نے اسنوں تیوں تیوں جھکے پیارے
ایہہ ہے اسنوں دی پھل دیندا جیہڑا پتھر مارے

ڈنگر

ڈنگر کولوں سِکھ نے سجن دُویاں لئی دُکھ سہنا
رہنی کھُرلی دے پچھڈیاں تے ہوسنتو کھی بہنا
جے توں اُس دی بولی توں کُجھ سِکھ ہن سکدا کہنا
تاں توں اُنہاں تے کر سِکھ نے اُس کولوں چُپ رہنا

سونا

کاہنوں حال دہائی چکیں کیں کم رونا دھونا
اہنو نی ہنیں ہونی بیبا ہو کے رہنا ہونا
دکھیاں دا سنگاد گوا دُڈ چھپیا تیرا رونا
بجل بھیوں تاں چاندی ہو جا دُپ سیہو تاں سونا

دانائی

آس نہ بدلے دی رکھ بھُل جا نیکی کر کے بھائی
نیکی کر کے کھوہ وِچ سٹ دے ایہو ہے دانائی
بھلا کرم ہے بُرے نال وی کر دینی بھلیائی
اِسے توں وی لکھ چنگا نہ کر کسے نال برائی

ارتھ

دھن دولت دی وسعت نہیں ہے کیوں توں جائیں دبائی
ایہہ ہے خرچ کرن دی وستو خرچ کری جا بھائی
خرچ کیندا ہے سو بھادے لئی خرچ چھٹ وڈیائی
ہے وڈیائی بھلے کماں وچ بھلے ارتھ لا بھائی

مایا

مایا مایا کردی دنیا مایا نے بھرمایا
ساری دنیا پچھے بھوندی ایسا جادو پایا
ایہہ چنچل اک تھاں نہ ٹک دی جا دے نہ اٹکایا
پل وچ ایتھے چھن وچ اوتھے چتر دکھدی ہے چایا
کیسے ایس لئی کھانیاں کھٹیاں بہت خون کھٹوایا
اس دے پچھن لئی ڈبیاں ساگر ٹبا لایا
ہر چاہندی نے چاہن واسطے رچنا جال وچھایا
پر ایس دی چترائی دیکھو چاہندی ایس چھپایا
چھوڑ کے دیس ایس لئی کئی پردیساں دل دھایا
گئے وسنیں بنوں واسطے جنگل چھان گوایا
کوئی بھال دا پھردا پارس سونا چاہیے بنایا
قدرا گل کی جھاں لگا زور کسے کجھ لدیا

اِس دی پُوجا کرن پُجاری اِسنوں دھوہ پہ ڈُھکایا
رب سمجھ کے اِسنوں اِس دے چرنیں سیس نوایا
اِس دے گُھنڈیاں تھوڑ نہ کوئی جو چاہیا سو پایا
مایا دھاری سب پاپاں نُوں اِس دے ہیٹھ چھپایا
ہے نارائن دی اردھنگی ایہہ لچھمی ایہہ مایا
جس جِنّی دی پُوجا کیتی اُس نے پتی بھُلایا
آ گئی جس دل وِچ ہے اُس دا اِس پرتاپ ودھیا
ٹھگی گئی دُنیا اُستوں جس نُوں چہرہ ایس وکھایا
جس نے اِسنوں رب کر دیکھیا اُس کی لابھ اُٹھایا
کم سُتو گئے اُس دے اِس نُوں بھلے ارتھ جس لایا
جس منڈے تھاں لایا اِسنوں اُسنوں نرک پُچایا
بھلے ارتھ جس لایا اُسنوں ایس سورگ دکھایا
دھن تِن کمائی دھن دی دھن ہے اِس مایا دی مایا
لوک اتے پرلوک دوہاں تے قبضہ ایس جمایا
جیہڑا اِس دے پِچھے بھوندا اُسنوں ایس وکھیایا
ایہہ بھوندی ہے اُس دے پِچھے جس اِسنوں ٹھکرایا
میں ہُن اِک اُدھارن دے کے چاہندا ہاں سمجھایا
ستورج نُوں رب سمجھ لوو ایہہ مایا اپنی چھایا

جو شوروج دل بھجے اُس دے پچھے بھجے چھایا
جو شوروج دل پیٹھ کر نسّے اگے نسّے سایا
مُدعا جو مُنہ موڑے رب توں ہتھ نہ آوے مایا
جیہڑا رب دے پاسے لگے اِس اُسنوں اپنایا
اوہ دھنوان ہے جس دھن پا کے رب نوں نہیں بھلایا
اوہ مورکھ جس رب نوں بھل کے اِس تے من بھرمایا

— ص ریائی

دراڈا

ایہہ دُنیا ہے ٹیڈھی اِس دا تانا پیٹا آڈا
پیٹوں گندا کدے نہ کڈھے ہتھوں پیر دا ساڈا
گوڈی دا ہیں گیڑے دالاہے گیڑے نہ ڈھکے
~~[illegible]~~ اُستوں چنگا پیٹ ڈنڈاون والا یار دُراڈا

وچھوڑا

لِکھے لِکھن تاں اکھر شُکن سُکدے چیر نہ لاون
نال لِکھن دے اکھر دیکھو کِتّاں پریم دکھاون
ایہہ ہے رِیت پریت دی سجنا جو وچھڑن سُکطون
جو نہ سُکے تے وچ وچھوڑے اُس سر مِٹّی پاون

انہونی

تیویں جے تلوار اٹھا لئے دوے چھڈا ایہہ جھگے
پتھر نوں ایہہ موم بنا دئے جے اکھ بھر کے تکے
انہونی نوں ہونی کر دئے پیر دھرے جے پکے
پر دوجے دے بچے نوں ایہہ اپنا سمجھ نہ سکے

ودھیا

مرد پیر دی جتی کہہ کے ناری نوں ٹھکراوے
پر ایہہ جتی اوس پیر دا سہرے تاج سجاوے
مرد ودھان بناوے تیویں اُچ آچار بناوے
اِس کر کے ایہہ جتی تاجوں ودھیا نظریں آوے

اوتر

اوتر پتر جس نوں ساری دنیا کہے لعنتگا
اُس ماں نوں دھی انھی چنگی جیہڑا رکھے سنگا
جیہڑا کل دی لاج گواوے پاوے بت اڑنگا
جمن والی اوتر رہندی اِس توں سی لکھ چنگا

شیر

دانے کھنڈے دانا پتر لکو چنگا انیا
مورکھ پتراں دا ہے کس کم جال چوہڑے تنیا
گتی کئی کتورے جمے ہر اک کتا بنیا
جنگل دا راجہ اکھووندا اک شیر دا جنیا

لالہ لاجپت رائے

لاجپت والا کدے ڈھولدا نہیں لگ سکدی اوسنوں جگ کوئی ہیں
جیہڑا لاج پت نوں ہتھوں دے بیٹھے اوہدی زندگی دا رہندا جگ کوئی ہیں
اوہ تے گھوہ دی ہر ویران ہو جاندا جیہڑے گھوہ اُتے ہنہ لج کوئی ہیں
جدوں لاجپت سی تدوں لاج پت سی لاج پت پنجاب دی رکھ کوئی ہیں
ایہہ پنجاب تدوں رنڈا جا پیا اے جدوں اوہ جیون جوگا مر گیا اے
پیچ پچھو پنجاب دی لیڈری نوں لالہ لاجپت رائے ودھو کر گیا اے

\- ۲ -

جوبن جیہڑا پنجاب نے دیکھیا اے جدوں اوہدے لگے شباب دا سی
بجھیا ہویا انگریزاں دے دل اُتے سکہ اوہدے ہی رعب داب دا سی
بھگت سنگھ سکھدیو جیہے سورمے نوں دتا سبق اوسے انقلاب دا سی
اوہدے نال سی شان پنجابیاں دی سچی مچی اوہ شیر پنجاب دا سی

اوہدے جان توں بعد پنجاب میرا نہ ہی جی سکیا نہ ہی مر سکیا
بھگت سنگھ سکھدیو تے راجگورو مڑ کے اک وی پیدا نہیں کر سکیا

— ۳ —

اوہ سی سمجھدا اوہس دے موہڈیاں تے جو جو دیش دیاں ذمے واریاں سن
تاں ہی اوہس قربانی دے شوق اندر ہس ہس کے لائیاں ٹاہدیاں سن
سامراج دی لاش اوہ لاش بن گئی ڈانگاں جھیڑیاں اُس نے سہاریاں سن
سو دلی دے انگریز نوں مار گئیاں جھیڑیاں لاٹھیاں لالہ نوں ماریاں سن
لالہ چپل دے وچ نہیں خوشبو ہندی پھُلاں دے کھڑاں اتے پر اوہ لالہ
جالے ٹیک مجبورے اُسنوں بھالدے نے لبھا نہیں مڑ کے اوہدی مہک والا

— ۴ —

جے اوہ کدے سنتالی دے وچ ہندا ڈھونگ چل دے نہ چھُرو داریاں دے
بے شک آپ اوہ ہو برباد جاندا پھیں دیندا نہ ملک برباد دیاں دے
میرے وطن دی ہور تصویر ہندی ہندے ہور کجھ رنگ آزادیاں دے
میرے وطن نہ ہندے پنج وطن والے نہ تباہ دے ہندے آبادیاں دے
جے ایہ ہو ہی جاندا جو ہو گیا اے تاں وی اس طرح نہ بندہ حال ہندا
مسئلہ وڈا کدا نہ پنج رفیوجیاں دا حل کرے دا ہو یا سوال ہندا

— ۵ —

اوہ سی پیارا دولے دے وچ ہو یا جنے پنجاب ہن ترے دوابیاں دا
ہو یا نہیں اوہ ۔ ذرہ بھی ویڈ آسدا سی ۔ اوہ بھی ہو شہید پنجابیاں دا
انقلاب دے پچھوں کجھ ہور ہندے ہندا جے ہوندی انقلابیاں دا
اوہ تے بندہ مار کے لیڈری نوں گھگھا نال لے گیا ہے چابیاں دا

قوماں اوہو ہی جیوندیاں رہندیاں نے جیہڑیاں قومی شہیداں دیاں ہن
چلن اپنے بزرگاں دے نقش تے جو نسلاں کولوں اوہ ٹھوکراں کھاندیاں ہن

دیش پتا

جس دھرتی نے گوتم، نانک اپنی گود کھڈائے
سمے سمے اِس دھرتی اُتے کئی اُپکاری آئے
جو اُپکاری آیا ایتھے اُس اُپکار کمایا
اے پر پلٹ نہ سکی اج تک دیس میرے دی کایا
اِس کلر اجڑی بھوں تے ہوئیاں مہراں کئی ہزاراں
لیکن ویسا رُت پلٹی پر نہ آئیاں باغ بہاراں
واہ اوئے میرے بھاگے دیسا بھاگ دیکھ لئے تیرے
غیر تیرے توں چانن لے گئے اپنے رہے ہنیرے
ورتمان یگ دے وچ آیا اک جیو اوتاری
سنت سپاہی، داتا پتا پورن پر اُپکاری
دیس پجاری، ہتی قوم دا، ہری جناں دا حامی
کھوہ کے لئی آزادی، لاہی دھوکے گلوں غلامی
آہنسا دا پتلا جس دے جیون وچ سچیائی
ہنسا دا ہٹ ویری باپو چرخے دا شیدائی

ہنبگی دستی دے وچ کیتا اوہس ہمیشہ وہنسا
نہ گھبرایا اوکڑ دے وچ نہ اُہس توڑی آہنسا
ہتھیاراں دے صاف ہی دسیا بے ہتھیارا کھڑنا
دستی دیس اہن دی سکھی حق اپنے لئی لڑنا
اپنا حق بچانو لوکو اُہس آوازے لائے
گوہڑی نیندر ستے ہوئے وطنی سب جگائے
ہندا جے انیاں دُنیا دے کسے بھاگ وچ تکیا
ایس دیوتا دا دل تڑپھن تا ہجوں رہ نہ سکیا
ایس بنیاں لئی جا کے اوتھے ست دی لڑی لڑائی
جگے اجے افریقہ اندر اس دی جوت جگائی
جگ دے دل دے وچ جگہ بنا لئی ایس لنگوٹی والے
گورے اس دی مالا جپدے پوجا کردے کالے
ایہہ سی پھُل کنول دا اس دا خوشبو عالم سارا
نہ کوئی سجن نہ کوئی ویری اپنا ہر من پیارا
ست - آہنسا - پریم - شانتی گُن سن اس دے بھارے
ایسے کر کے سیس نوائندے دُنیا والے سارے
برہمچریہ دا پرن لیتا اس نے بھری جوانی
سب توں پہلاں دتی اپنے وشیاں دی قربانی

ہاں پرکھ نے ایس پرن نوں پرانتی نال نبھایا
کام دیو توں دنیا ٹھگدی اِس نے کام نوایا
دنیا دے وچ رہ کے اِس نے تیاگ دکھایا
جے کوئی اپنی غلطی دیکھی مضمون نہ شرمایا
آپ پر جوسی وسا بکیتا تیاگی دے من مندر
دیوتیاں دے گن سن سارے ایس مہاتما اندر
سدا چار دی مہک وسنا دنیا وچ پھیلائی
تاں ہی باپو گاندھی کہہ کے دنیا دھون نوائی
اِس اپکاری دنیا دے وچ آ اپکار کمایا
چھوہ نہ سکیا اِس دے نیڑے خود غرضی دا سایا
پریم۔ ایکتا دے بیت لایا جیون اِس ہتکاری
جن سیوا دے وچ ایس پریمی ساری عمر گزاری
بھنگی نوں بربہمن نہیں دسیا اِس اچھے منتنگی
ایہو اپنے آپ نوں جاتا سب توں وڈا بھنگی
دنیا دے وچ اپنے پھل توں جاندے رکھ پچھانے
ایہو جیہو سواد نہ کوئی اپنے پھل دا جانے
کِرت گھناں نے اپکاری دی سار قدر نہ جانی
نہ سمجھیا لی پر کجھی اِس دی نہ ہی ذات پچھانی

اپنے ہی اک مُورکھ ہندو نے آ پستول چلایا
آپ مار کے باپو اپنا دیس یتیم [illegible] بنایا
ستر دھا دے پھل غیراں جس دے چرنیں آن چڑھائے
دِتّا ایہہ نیکی دا بدلہ اپنیاں نے ہائے
جد ایہہ خبر گئی وچ دُنیا ہر بندہ کُرلایا
گل مُلکاں دے جھنڈے جھک گئے دُنیا سوگ منایا
دھاڑاں مار منکھتا روئی نیکی سر سر پٹی
عبادت دی سنتاں نال لئی آپ اپنی مٹی
جد برنارڈ شا نے سُنیا رویا اُس ایہہ رونا
سب توں وڈا پاپ جگت وچ سب توں چنگا ہونا
آون والیاں جگ دیاں نسلاں جد ایہہ سُنی کہانی
عبادت دے متھے توں کالکھ پیر [illegible] تک نہیں جانی
اندر شہید ہو گیا باپو اُچی پدوی پائی
بُجھ نہیں سکنی اوس منکھتا دی جو جوت جگائی
اوہ جو تھا ایہہ باپو دے جیون دی پئی جگے
نویں پیڑھی اِسے توں [illegible] کے چانن ودھدا اگے
دا نج گھاٹے باپو اپنی انت سمادھی لائی
ایس سمادھی اندر میں نوں جیون جوت دکھائی

نہ یاں دے راجاں بوہنچ لگاں توں سکھنی نویں اُساری
وسے گی اس بھارت اندر پھیر نویں نیاری
ذرہ ذرہ نیرا جانن بانچ تیری شاناں اُچیری
چھیڑ تُنبہ اکّا بجدا اُچّا بھارت تیری

پہوں

میں تکّے نے ایس پہوں دے جگ توں اُلٹے چالے
اُسنوں مِلیا جیون جس نے پیتے زہر پیالے
ڈالی توں پھل ٹُٹ کے سینہ سوئی نال ونھاوے
تاں کوئی سوہنا اُس نوں اپنے سینے نال لگاوے
سینے چھیک پوا وے ہنسی تاں اُلہاں تَیں چوہے
اپنا آپ پسا وے مہندی تاں تلیاں تے سوہے
رنگ بنن واسطے کپڑا کٹیا پیتا جاوے
تاں کدھرے جا کے رنگ لگے جوبن پیا ہنڈاوے
آرے تیسے رندے دے سو دُکھڑے لکڑی سہندی
سینے چیر پواندی کنگھی تاں زلفاں وِچ رہندی
گھر چھڈ کے سو شاں سہندا اسرہ درد ونجانا
تاں پھرا کھ کواری اندر پِل دِر کیتے ٹکانا
[illegible]

مہاکوی ٹیگور

توں سٔیں جانوں شانتی دا شانتی دی ورث دا
تیرے گن نے نام پایا سبھی کوی سمراٹ دا
تیریاں خیالاں نے پائی شور جوں اُچی اڈار
تیریاں شبداں نوں پائے نادیاں گندھ گندھ کے ہار
پھل دے شیشے جوں تکے باغ وچ چہرہ بہار
پر میں تکے تیریاں شبداں جوں پھل تکدے نکھار
بند کلیاں وچ اشعار تیرے بلبلہ دا دیکھیا
تیریاں شبداں تے میں خود حسن ڈلھدا دیکھیا
چمکدے سن لیکھ تیرے لکھن دی ترکیب جوں
خود سرشٹی بولدی سی لیکھنی دی جیب جوں
تیری اکھ وچ اکھ والے حسن دھپیا دیکھیا
نور دی پتلی دے وچ سورج نوں چھپیا دیکھیا
رکھیا دنیا دیاں نظراں توں جو آپا ڈھکیا
پر نگہ اپنی بھئیں سب دنیا نوں ننگا تکیا
بھیت دسّے کھول کے قدرت دے گجھے راز دے
چھیڑ دتے تار توں فطرت دے دل دے ساز دے
وگ گیا ہن خون تیری قلم دا تھمنا نہیں
تھوڑ ہوندی بھی سنکھ دا کوئی جمنا نہیں

630 - Ms.

630